

Socialpedagogisk hästverksamhet

Bekantningsdag på stallet Sagobacken

Iina Kela

Examensarbete för samhällspedagog (YH)-examen

Utbildningen till samhällspedagog

Åbo 2018

EXAMENSARBETE

Författare: lina Kela

Utbildning och ort: Utbildning till samhällspedagog, Åbo

Handledare: Mona Bischoff och Peter Edelsköld

Titel: Socialpedagogisk hästverksamhet – Bekantningsdag på stallet Sagobacken

---

Datum 27.2.2018 Sidantal 37

Bilagor 5

Abstrakt

Detta handlingsbaserade examensarbete strävar till att sprida kunskap kring socialpedagogisk hästverksamhet på svenska. Socialpedagogisk hästverksamhet är en relativt ny verksamhetsform i Finland, som inte fått så mycket synlighet inom stödjande av människans välmående och sociala tillväxt, samt förebyggande av marginalisering.

Syftet med arbetet är att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet och genom detta öka på användningen av verksamheten. Som koncept användes en bekantningsdag som ordnades på stallet Sagobacken. Under dagen fick personer som kan påverka verksamhetens användning bekanta sig med socialpedagogisk hästverksamhet, genom att själv komma i kontakt med hästen och stallmiljön samt prova på övningar som kan användas i verksamheten.

Målet är att visa de mångfasetterade möjligheterna som verksamheten erbjuder, på ett sätt som väcker tankar och känslor hos deltagarna, samt skapa kontakter mellan stallet och de olika aktörerna som kunde använda sig av verksamheten.

Arbetets teoretiska referensram består av socialpedagogik och socialpedagogisk hästverksamhet på allmän nivå, hästens påverkan på människan samt användbarheten av hästen och stallmiljön i pedagogiska syften. I arbetet behandlas även teorier som stöder valet av konceptet, d.v.s. learning by doing, utomhuspedagogik och naturens påverkan på inläring.

Språk: Svenska

Nyckelord: Socialpedagogik, socialpedagogisk hästverksamhet, bekantningsdag, stallmiljö, gemenskap, marginalisering

---

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Iina Kela

Koulutus ja paikkakunta: Yhteisöpedagogi, Turku

Ohjaaja(t): Mona Bischoff och Peter Edelsköld

Nimike: Sosiaalipedagoginen hevostoiminta - Tutustumispäivä Sagobackenin tallilla

---

Päivämäärä 27.2.2018 Sivumäärä 37

Liitteet 5

Tiivistelmä

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä käsitellään tietoisuuden levittämistä sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ruotsiksi. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on suhteellisen uusi toimintamuoto Suomessa, joka ei ole saanut sen suurempaa näkyvyyttä sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisessa, sekä syrjäytymisen ehkäisyssä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on levittää tietoa sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja tämän kautta lisätä toiminnan käyttöä. Konseptina tiedon levitykseen käytettiin tutustumispäivää, joka järjestettiin tallilla Sagobacken. Tutustumispäivänä saivat sellaiset henkilöt jotka voivat vaikuttaa toiminnan käyttöön, tutustua sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan, pääsemällä kontaktiin hevosen ja talliympäristön kanssa, sekä kokeilemalla erilaisia harjoituksia joita toiminnassa voidaan käyttää.

Työn tavoitteena on näyttää ne monipuoliset mahdollisuudet jotka toiminta tarjoaa, tavalla joka herättää osallistujissa ajatuksia ja tunteita, sekä luoda yhteyksiä tallin ja eri osallistujien välille.

Opinnäytetyön teorettinen viitekehys muodostuu sosiaalipedagogiikasta ja sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta yleisellä tasolla, hevosen vaikutuksista ihmiseen sekä hevosen ja talliympäristön käyttömahdollisuuksista pedagogisissa tarkoituksissa. Työssä käsitellään myös teorioita jotka tukevat menetelmän valintaa; learning by doing, ulkopedagogiikka ja luonnon vaikutus oppimiseen.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: Sosiaalipedagogiikka, sosiaalipedagoginen hevostoiminta, tutustumispäivä, talliympäristö, yhteisöllisyys, syrjäytyminen

---

BACHELOR'S THESIS

Author: lina Kela

Degree Programme: Civic Activity and Youth Work, Turku

Supervisor(s): Mona Bischoff och Peter Edelsköld

Title: Social Pedagogical Horse Activity – Introduction day at the stable Sagobacken

---

Date 27.2.2018   Number of pages 37

Appendices 5

Abstract

This action-based thesis is about spreading awareness of social pedagogical horse activity, in Swedish. Social pedagogical horse activity is a relatively new type of activity in Finland that has not got much visibility in supporting human wellbeing and social growth as well as the prevention of marginalization.

The purpose of this thesis is to spread awareness of social pedagogical horse activity and through it increase the activity's usage. In order to spread awareness, I organized an introduction day at the stable Sagobacken. During the introduction day, persons who can influence the usage of the activity got to learn about pedagogical horse activity by coming in contact with the horse and the stable environment and try the exercises which can be used in the activity.

The aim is to show the various opportunities that the activity has to offer, in a way that awakens thoughts and feelings in the participants, and to create contacts between the stable and the different participants who could have usage of the activity.

The theoretical frame of reference for this thesis consists of social pedagogy and social pedagogical horse activity in general, the horses' influence on the human and the usability of the horse and the stable environment for pedagogical purposes. The thesis is also processing different theories that supports the choice of the concept, which is learning by doing, outdoor pedagogy and the nature's effect on learning.

Language: Swedish   Key words: Social pedagogy, social pedagogical horse activity, introduction day, stable environment, communion, marginalization

---

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och mål	2
1.2	Uppbyggnad och avgränsning	2
2	Socialpedagogisk hästverksamhet.....	4
2.1	Socialpedagogik	4
2.2	Socialpedagogik och djur	5
2.3	Socialpedagogik och hästar	6
2.4	Socialpedagogisk hästverksamhet och andra hästverksamheter	7
2.5	Hästen som redskap	8
2.5.1	Växelverkan mellan häst och människa.....	8
2.5.2	Hästens lugnande inverkan	9
2.6	Stallmiljön	10
3	Uppdragsgivare och utformande av konceptet	11
3.1	Learning by doing.....	13
3.2	Utomhuspedagogik och miljöns påverkan	14
3.3	Naturens påverkan på inlärning.....	15
4	Planeringsfas.....	16
4.1	Översättning av föreningens nätsidor.....	16
4.2	Bekantningsdagens upplägg	17
4.2.1	Teoridel	17
4.2.2	Praktisk del	18
4.2.3	Utvärdering.....	22
5	Förverkligande	23
5.1	Pilotdag.....	23
5.2	Bekantningsdag på Sagobacken	27
6	Utvärdering av bekantningsdagarna	28
6.1	Deltagarnas utvärdering.....	28
6.2	Egen utvärdering.....	30
6.2.1	Teoridel	31
6.2.2	Praktisk del	31
6.2.3	Utvärdering.....	33
7	Slutdiskussion.....	34
	Källförteckning	36

Bilaga 1   Översättning av nätsidorna

Bilaga 2   Teoridel: Socialpedagogisk hästverksamhet

Bilaga 3	Utvärderingsblankett
Bilaga 4	Powerpoint presentation
Bilaga 5	Visitkort

1 Inledning

Ridsporten har varit en gren som förut bara eliten och armén hade tillgång till, men blev senare tillgänglig för hela folket. Idag är ridsport en naturlig del av sportutbudet för vardaglig motion, för människor i alla åldrar, d.v.s. ridningens fysiska påverkan har noterats och används omfattande. Det talas dock inte så mycket om ridningens psykiska påverkan. (Pitkänen, 2008, s. 7) Socialpedagogisk hästverksamhet är en relativt ny rehabiliterande och/eller förebyggande verksamhetsform i Finland. Verksamheten strävar efter att utveckla människans sociala färdigheter (Windell, 2013, s. 16), stöda människans välmående samt förebygga marginalisering (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015).

Mitt intresse för hästar fick sin början då jag började rida på en ridskola som sju år gammal och ända sen dess har jag varit häpen över hästens påverkan på mig. Kontakten jag fått med hästar är något helt unikt, som jag inte har med någon människa. Jag är säker på att jag inte skulle vara den person jag är idag, ifall jag inte hade haft kontakten till hästar. Hästar har lärt mig mycket, som t.ex. respekt, tillit, omtanke, tålamod och självsäkerhet, samt gett mig goda färdigheter för att kunna ta en ledarroll, kunna följa, lyssna och vara medveten om min omgivning. Mitt hästintresse ledde mig till att studera till hästskötare på Axxell Brusaby, varifrån jag utexaminerades våren 2013. Hösten 2014 påbörjade jag mina studier till samhällspedagog på Yrkeshögskolan Novia. Under mina studier i Novia fann jag ett stort intresse för att hjälpa och stöda personer som har i risk för att bli marginaliserade eller sådana personer som redan hamnat ”utanför systemet”. Jag var på praktik på stallet Metsäkylän Ratsastuskeskus, där det ordnades arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte sommaren 2016. Under praktiken växte mitt intresse för att kombinera hästskötar- och samhällspedagogyrket i pedagogiska syften, varefter jag fördjupade mig i socialpedagogisk hästverksamhet.

På grund av mitt eget intresse för socialpedagogisk hästverksamhet vill jag göra ett examensarbete där jag kan sprida kunskapen om verksamhetens användbarhet, på ett sätt som väcker intresse hos personer som kan påverka användningen av verksamheten. Tillsammans med min uppdragsgivare Annika Kontturi-Salmi skapade jag en bekantningsdag, där personer som kunde använda sig av den socialpedagogiska hästverksamheten kunde delta i för att bekanta sig med verksamheten. Vi valde att använda bekantningsdag som koncept för att komma ut ur den traditionella inlärningsmiljön. På detta vis kan deltagarna komma i direktkontakt med hästarna och stallmiljön, samt själva få prova på de övningar som kan användas i socialpedagogisk hästverksamhet. På grund av behovet av svenskspråkig verksamhet beslöt vi att bekantningsdagen kommer att gå på svenska och

i och med detta bör målgruppen bestå av svenskspråkiga personer. Utöver skapandet av bekantningsdagen har jag översatt Finlands socialpedagogiska hästverksamhetsförening, Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry:s nätsidor till svenska. Fastän denna uppgift inte hade ett direkt samband med bekantningsdagen, bestämde jag mig att ha det som en del av examensarbetet, för att översättningen bidrar till spridningen av kunskapen till den svenskspråkiga allmänheten.

1.1 Syfte och mål

Syftet med examensarbetet är att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet på svenska och i förlängningen öka medvetenheten om socialpedagogiska hästverksamhetens användningsmöjligheter. Fastän jag varit med hästar i nästan hela mitt liv och fastän jag alltid känt den psykiska påverkan hästar har, hade jag inte hört talas om socialpedagogisk hästverksamhet förrän jag började studera till samhällspedagog. Socialpedagogisk hästverksamhet är en relativt ny verksamhetsform i Finland, som inte fått lika mycket synlighet som t.ex. ridterapi. Skillnaden mellan dessa två verksamhetsformer kommer att förklaras senare i arbetet. Från mina egna erfarenheter kunde jag relatera till den socialpedagogiska hästverksamhetens teorier och jag anser att det är en väldigt bra metod som kunde hjälpa flera olika målgrupper. På grund av att största delen av den information som redan finns i Finland är på finska, bestämde jag mig för att koncentrera mig på spridning av kunskapen på svenska. Jag valde att ordna en bekantningsdag på stallet Sagobacken i Lundo, för att sprida kunskap och väcka intresset hos personer som kan påverka verksamhetens användning, som t.ex. ungdomsarbetare, handledare, lärare, personer som arbetar t.ex. på folkpensionsanstalten (FPA), Arbets- och näringscentralen (Te-central) mm.

Målet med examensarbetet är att skapa ett koncept för att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet och visa de mångfasetterade möjligheterna som verksamheten erbjuder. För det andra är målet att skapa kontakter mellan stallet och de olika aktörerna som kunde använda sig av verksamheten. Jag anser att det är viktigt för målgruppen att själv få uppleva stallmiljön och erfara de känslor och tankar hästen väcker, för att få en bättre förståelse för verksamheten.

1.2 Uppbyggnad och avgränsning

Jag valde att göra ett handlingsbaserat examensarbete, då den möjliggör verkställande av de idéer man har (Vilkka & Airaksinen, 2003, s. 56). Ett Handlingsbaserat arbete stöder

examensarbetets mål att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet till sin målgrupp. Ett handlingsbaserat arbete består av två delar; själva produkten som verkställs och rapportering av den. Formen av rapporten för ett handlingsbaserat arbete har likheter med en berättelse, då den berättar om arbetsprocessen och de olika förändringarna och valen man gjort, för att komma till den slutliga produkten, samt resultaten av den. (Vilkka & Airaksinen, 2003, ss. 82-83) Rapporten skall kunna besvara frågorna vad som utförs, hur det utförs och varför det utförs (Vilkka & Airaksinen, 2003, s. 65)?

I detta arbete kommer jag först att redovisa teorin bakom socialpedagogisk hästverksamhet och dess ursprung, samt hästens påverkan på människan och användbarheten i pedagogiska syften. Jag kommer även kort att jämföra socialpedagogisk hästverksamhet med andra hästverksamheter. Senare kommer uppdragsgivaren och utformandet av konceptet presenteras, samt teorier som stöder valet av konceptet, d.v.s. learning by doing, utomhuspedagogik och naturens påverkan på inläring.

Jag kommer att framföra översättningen av Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry:s nätsidor (Bilaga 1). Jag kommer att beskriva planeringsfasen, förverkligandet och upplägget av bekantningsdagen, samt deltagarnas och min egen utvärdering av den. Till slut kommer jag att sammanfatta arbetet i kapitlet Slutdiskussion.

På grund av att socialpedagogiska hästverksamhetens användningsmöjligheter riktar sig till flera olika målgrupper och för att personerna som bjöds in på bekantningsdagen består av personer med olika utbildningar och yrken, beslöt jag att avgränsa teorin som presenteras samt övningarna till en mer allmän nivå. Mer information om socialpedagogiska hästverksamhetens användningsmöjligheter för specifika målgrupper hittas på Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry:s nätsidor.

I arbetet kommer jag att använda olika begrepp som bör definieras för en enklare läsoplevelse. Med begreppet *koncept* syftar jag på examensarbetets produkt, d.v.s. bekantningsdagen samt pilotdagen som ordnades på stallet Sagobacken. Under bekantningsdagen och pilotdagen utförs olika *övningar*, som är de uppgifter och/eller aktiviteter man kan använda sig av i socialpedagogisk hästverksamhet. Begreppet *kund(er)* föreställer den person/personer som deltar i någon typ av socialpedagogisk verksamhet och begreppet *deltagare* används för den person/personer som deltog i bekantningsdagen eller pilotdagen på stallet Sagobacken. På grund av att jag hade nära samarbete med min uppdragsgivare Annika Kontturi-Salmi, kommer jag att använda pronomenet *vi* då jag berättar om åsikter, idéer och beslut som vi gjort tillsammans.

2 Socialpedagogisk hästverksamhet

I detta kapitel introduceras socialpedagogiska hästverksamhetens teoretiska grunder, tillkomsten av verksamheten i Finland samt vilka pedagogiska möjligheter hästen och stallmiljön erbjuder. Jag kommer även att jämföra socialpedagogiska hästverksamheten med andra hästverksamheter, får att få klarhet i hur de skiljer sig från varandra.

2.1 Socialpedagogik

Socialpedagogiska hästverksamheten baserar sig på socialpedagogikens teorier och därför är det viktigt att först redovisa vad begreppet socialpedagogik innebär. På grund av att socialpedagogiska hästverksamhetens syfte är att förebygga marginalisering samt stöda människors utveckling av sociala färdigheter (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015), kommer jag i detta kapitel att fokusera på socialpedagogikens synsätt på människans integration i samhället samt människans identitetsutveckling.

Socialpedagogiken studerar samhällets integrationsordning, d.v.s. relationen mellan individ och samhälle. Socialpedagogiken studerar hur människorna hittar sin plats i samhället samt hurdana möjligheter samhället erbjuder för människorna för att kunna hitta sin plats i gemenskapen. (Madsen, 2001, s. 14) (Windell, 2013, s. 15)

Socialpedagogiskt arbete stöder sådana individers eller grupper integration, som inte har kunnat eller haft möjlighet till att skapa tillhörighet (Madsen, 2001, s. 23) på grund av olika brister i samhället (Windell, 2013, s. 15). Socialpedagogiskt arbete stöder och hjälper människor att utveckla sina sociala färdigheter, så de kan integreras i samhället och fungera i växelverkan med andra. Socialpedagogiken utgår från att alla människor, oavsett deras livssituation eller behov, är aktiva aktörer och skall inkluderas i samhället. I socialpedagogiken ser man det som samhällets ansvar att hjälpa dem som är i riskzonen för marginalisering och/eller dem som redan blivit utstötta (Windell, 2013, ss. 15-16). Integrationsprocessen kan se olika ut för olika målgrupper och kan antingen vara defensivt eller offensivt. Den defensiva integrationsprocessen stöder sådana personer som redan är utstötta från samhället. Metoder som används kan vara i form av t.ex. bogemenskaper för personer med psykisk/fysisk handikapp eller arbetsträning för unga arbetslösa. Den offensiva integrationsprocessen fungerar som en förebyggande insats och inriktar sig på personer som är i risken av att bli utstötta. En offensiv integrationsprocess kan bestå av t.ex.

specialklasser eller stöd till barn och/eller familjer i risk för familjevåld. (Madsen, 2001, s. 25)

Socialpedagogik är även en sammanflätande process av lärande och identitetsutveckling. Som en metod för integrering till samhället använder socialpedagogiken inläring genom sociala sammanhang och ens omgivning, där man lär sig om både en världsbild och en självbild. Den kunskap vi får om världen och om oss själva, får vi genom kontakten med andra människor, samt vår omgivning. (Cederlund & Berglund, 2014, s. 35) I samhället pågår en konstant socialiseringsprocess, där den uppväxande generationen formar sig enligt de olika normer, plikter och rättigheter i samhället. För att kunna passa in i samhället måste individen internalisera, d.v.s. införliva samhällets normer och värden som till en del av sin personlighet, för att ingå och anpassa sig in i gemenskapen. Under denna process utvecklar individen sin identitet och förhållandet till sin omvärld. (Madsen, 2001, s. 21)

All socialpedagogisk verksamhet planeras och anpassas skilt för varje kund och det centrala i verksamheten är kundens eget deltagande och aktivitet (Windell, 2013, ss. 16-17). I socialpedagogiskt arbete är det själva kunden som står i centrum och det är viktigt att ge kunden möjligheten att själv få vara med och påverka sin situation och utveckling.Handledarens roll i socialpedagogiska arbetet är att fungera som professionellt stöd och lyfta upp de positiva sakerna som finns inom kunden, istället för att koncentrera sig på de hinder som kunden har. (Cederlund & Berglund, 2014, ss. 90-91) Man kan säga att handledarens uppgift i socialpedagogisk verksamhet är att hjälpa kunden att "hitta sin egen väg" (Cederlund & Berglund, 2014, s. 14). Det är det viktigt att arbeta med marginaliserade personer och att hitta för individen passliga metoder för att stötta dem i olika svåra situationer (Rodvik, 2016, s. 8).

2.2 Socialpedagogik och djur

Människor har länge använt djur som redskap för att stöda människans välmående. Redan under 1600-talet började man se möjligheterna i djurens förmåga att få människor att må bra. Grunden till djurterapi förekom under 1700-talet och djuren började användas vid olika vårdhem och mentalsjukhus. Under 1900-talet blev djurterapi och djurens påverkningsmöjligheter på människans hälsa mer populärt än tidigare och man började forska användningen av djur som komplement i behandling av fysiska och psykiska funktionshinder. (Eriksson & Persson, 2012, s. 6) Under 1950-1960-talet i USA började forskarnas intresse för sambandet mellan djur och människor växa. Efter att studierna lyfte

upp sambandets positiva påverkan för hälsan, började användningen av djurterapi öka (Pitkänen, 2008, s. 12). Djurterapiens användning ökade särskilt i behandlingen av barn med autism, då man märkte att de umgicks bättre med djur, för att de utan ord kan visa empati, samt stödja och lyssna. (Eriksson & Persson, 2012, s. 6)

I Finland började socialpedagogisk hästverksamhet användas i början av 2000-talet, då Finska Ryttarförbundet och Kuopion yliopisto startade upp ett projekt ”*Ratsastuspedagogia ehkäisemään lasten ja nuorten syrjäytymistä*”. Projektets syfte var att stöda välmående och marginaliserade barn och unga, vars antal i landet hade vuxit. År 2002 grundades en förening för finska socialpedagogiska hästverksamheten; Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry. Samtidigt startade den första finskspråkiga fortbildningen inom socialpedagogisk hästverksamhet (Orava, 2010, s. 5); *Socialpedagogisk hästverksamhet i förebyggande av marginalisering och social rehabilitering*, 25 sp (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015).

2.3 Socialpedagogik och hästar

Ridsporten idag är en populär del av sportutbudet för vardaglig motion och ridningens fysiska påverkan på människan har noterats. Det talas dock inte så mycket om ridningens psykiska påverkan (Pitkänen, 2008, s. 7). Motionering med häst är mycket mer än upprätthållning av människans fysiska kondition, den har även en psykiskt uppfriskande påverkan som baserar sig på den hälsofrämjande och helande växelverkan som sker mellan häst och människa (Pitkänen, 2008, s. 12). Det är den helande växelverkan som socialpedagogiska hästverksamheten baserar sig på (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015).

Socialpedagogiken handlar om människans relation och integration till samhället, samt förebyggande av marginalisering och stödjande av sådana personer som fallit, eller är i risken av att falla ”utanför systemet” (Orava, 2010, s. 8). Socialpedagogiska hästverksamhetens baselementer kommer från socialpedagogikens teorier, d.v.s. gemenskap, upplevelse, funktionalitet och dialog (äkta bemötande) och verksamhetens syfte är att förebygga marginalisering samt stöda välmående och social tillväxt. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015) Socialpedagogiska hästverksamhetens strävan att utveckla sociala färdigheter hjälper kunden att kunna fungera i växelverkan med andra inom samhället. Kunden lär sig de normer, värderingar och beteende regler som råder i gemenskapen (Windell, 2013, s. 16), vilket sker genom inläring

och uppfattning av saker genom individens egna upplevelser och erfarenheter (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015).

Till socialpedagogiska hästverksamheten ingår allt det arbete som kan göras på stallet, som t.ex. skötsel av hästen och dennes livsmiljö, utfodring, hästhantering, ridning, körning mm. Hästens välmående är huvudsaken i arbetet, viket sedan speglas till människans egna liv, d.v.s. visar kunden av vilka saker ens eget välmående består av. Socialpedagogisk hästverksamhet kan inte förenklas som en verksamhet med specifika aktiviteter och handlingar, utan det kan användas på flera olika sätt för att nå flera olika mål. (Orava, 2010, s. 6) Verksamheten kan bestå av t.ex. rehabiliterande verksamhet för barn och unga, upprätthållning av funktionsförmåga och uppfriskande verksamhet för äldre, rehabiliterande arbetsverksamhet eller integration. Det huvudsakliga syftet i alla verksamhetsformer är ändå lika, d.v.s. stödjande av människans välmående och social tillväxt, samt förebyggande av marginalisering. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015)

2.4 Socialpedagogisk hästverksamhet och andra hästverksamheter

Socialpedagogisk hästverksamhet bör jämföras med andra hästverksamhetsformer, för att det är viktigt att inte blanda de olika verksamhetsformerna sinsemellan (Windell, 2013, s. 28). Dessa former är ridterapi och ridning som hobbyverksamhet. Enligt Orava och Windell är jämförelse med travsport inte nödvändigt, för att det skiljer sig stort från de andra verksamhetsformerna. (Orava, 2010, s. 18) (Windell, 2013, s. 27)

Det finns flera likheter mellan socialpedagogisk hästverksamhet, ridterapi och ridning som hobby (Orava, 2010, s. 20), men det är ändå viktigt att skilja på verksamheterna (Windell, 2013, s. 28). Ridning som hobby definieras som sport, men har i sig flera socialpedagogiska element, som t.ex. ansvarstagande, stallgemenskap och socialt umgänge. Skillnaden till socialpedagogiska hästverksamheten är perspektivet på målet som arbetas mot. I ridning som hobby ligger fokuset på inläring av ridning och hästhantering och i socialpedagogiska hästverksamheten ligger fokuset på människans sociala tillväxt och rehabilitering. (Orava, 2010, s. 19)

Ridterapi är verksamhet som utförs av en professionell ridterapeut som använder hästen som sitt verktyg (Orava, 2010, s. 19), vilket har visat sig ha en terapeutisk inverkan på flera olika nivåer (Mohlin, 2011, s. 1). Terapiformen är olika beroende på terapeutens utbildning. De kan vara pedagogiska, motoriska eller psykologiska. Verksamhetens innehåll och kundens målsättningar bestäms av hälso-och sjukvårdssystemet, vilka uppföljs enligt godkända

kriterier (Pitkänen, 2008, s. 12). Ridterapi är en individuell rehabiliteringsmetod, där fokusen ligger på att kontrollera sin kropp, sinne och/eller sitt beteende. Skillnaden till socialpedagogisk hästverksamhet är även här perspektivet på målet och var fokusen ligger, d.v.s. stödjande av människans sociala tillväxt och rehabilitering. (Orava, 2010, ss. 19-20)

Man kan säga att socialpedagogisk hästverksamhet ligger ”emellan” ridning som hobbyverksamhet och ridterapi, då man kollar djupare in på de olika målinriktningarna och fokusen i verksamheten. T.ex. hobbyverksamhet fokuserar på att förebygga problem på en gemenskaplig nivå, då ridterapi fokuserar på att korrigera problem som redan hänt, på individuell nivå. Socialpedagogiska hästverksamheten har i sig av båda elementen och har både individuella och gemenskapliga mål. (Orava, 2010, s. 20)

2.5 Hästen som redskap

Till skillnad från andra djur som ofta används i socialpedagogiska verksamheter, är hästen helt unikt tack vare sin storlek och användningsmöjligheter. Med hästen kommer möjligheten till kroppskontakt genom ridning och rykning (Orava, 2010, s. 17) och så som min uppdragsgivare för examensarbetet Annika Kontturi-Salmi påpekade; du kan krama ett litet djur för hårt, men en häst får du krama. Hästen som ett djur skiljer sig från de andra, för i jämförelse med t.ex. hund och katt som är rovdjur, är hästen ett bytesdjur med stor vaksamhet för omgivningen. Som ett socialt flockdjur har hästen utvecklat en förmåga att iaktta flockmedlemmarnas känslsignaler (Pitkänen, 2008, s. 18). Hästens biologiska bakgrund är orsaken till varför den ger direkta och klara signaler, vilket i sig möjliggör hästens användning som t.ex. spegel till människan känslor. (Orava, 2010, s. 17) Även miljön som verksamheten utförs i skiljer sig från de andra, där verksamheten ofta sker i ett speciellt utrymme för handledning. I hästverksamheten måste kunden komma till hästens levnadsmiljö, d.v.s. stallet, som i sig har sin egen påverkan på verksamheten (Windell, 2013, s. 27).

2.5.1 Växelverkan mellan häst och människa

Socialpedagogiska hästverksamheten baserar sig på växelverkan mellan häst och människa. Forskare kallar detta för *human-animal-bond* (bandet mellan djur och människa), eller *human-equine-bond*, d.v.s. bandet mellan häst och människa. (Pitkänen, 2008, s. 12)

Hästen har en naturlig känslighet för känslor och på grund av detta kan man säga att hästen kan fungera som sin skötarens spegel. Hästen speglar människans beteende och känslor, till

och med sådana som människan inte själv är medveten om. På detta vis kan handledaren, genom att läsa av hästens beteende och kroppsspråk, få en bild av vad som kunden känner i den situationen. Om kunden är t.ex. nervös då hen ryktar hästen, kan handledaren läsa av nervositeten genom att se hur även hästen börjar röra sig fridlöst. Då kan handledaren visa åt kunden hur man ryktar hästen med lugnare tag och märka ändringen på hästen, då även den blir lugnare. På det här viset märker även kunden möjligheten att påverka hästen genom att ändra på sitt eget beteende. (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 362)

Hästen är en källa till socialt kontaktsökande (Eriksson & Persson, 2012, s. 20), för den är till naturen ett kontaktsökande och intresserat djur (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 97). Det har visat sig att hästar har en socialiserande effekt och att det kan vara lättare att öppna sig och starta en diskussion i närheten av djur (Mohlin, 2011, s. 4). I stallet är hästarna det gemensamma intresset, från vilket man lätt kan starta upp diskussioner (Windell, 2013, s. 40). Det första samtalsämnet leder kontakten mellan handledaren och kunden eller mellan kunderna i gruppen vidare (Mohlin, 2011, s. 4).

Det kan även vara lättare att visa sina känslor till enbart djuren, speciellt sådana känslor som vi är rädda att andra människor ser som skrattretande eller meningslösa. Hästen ger en möjlighet att uppleva äkta och enkla känslor, vilka inte innehåller rädsla för att bli avvisad eller missuppfattad. (Pitkänen, 2008, s. 13) Bandet mellan hästen och människan kan vara mycket betydelsefullt, då det inte finns några krav på hur man skall vara eller tala (Mohlin, 2011, s. 8). Växelverkan med djuren kan uppmuntra oss att uppnå en äkta kontakt till våra egna känslor (Pitkänen, 2008, s. 13).

2.5.2 Hästens lugnande inverkan

Djur har en lugnande inverkan (Mohlin, 2011, s. 5) och så som en intervjuperson i Erikssons och Perssons undersökning sade, att väldigt stökiga flickor blir lugna när de kommer till stallet, för att de vet att lugn hör till stallets regler (Eriksson & Persson, 2012, s. 20).

Kontakten med djur kan ge människan lugn och ro och sänka på stressnivån, även på ett fysiologiskt sätt (Mohlin, 2011, s. 8). Alla däggdjur har ett så kallat "lugn och ro- system", en substans i kroppen som heter *oxytocin*. Oxytocin kan kallas för motsatsen till adrenalin, då oxytocinets utsöndring i kroppen t.ex. sänker blodtrycket och minskar nivån på stresshormoner. (Mohlin, 2011, s. 6) Oxytocinet kan utsöndras genom lugnt beteende, social interaktion och beröring. Speciellt viktig är den sociala interaktionen, d.v.s. samspelet med andra och om den faller bort minskar utsöndringen av oxytocinet i kroppen drastiskt.

(Mohlin, 2011, ss. 6-7) Beröring av djur kan utsöndra oxytociner i kroppen på samma sätt som beröring av människa till människa (Mohlin, 2011, s. 8). Att ta fysisk kontakt och känna hästens värme, aktiverar utsöndringen av oxytocinet (Mohlin, 2011, s. 28) och som ett flockdjur söker sig hästen gärna till fysisk kontakt, både med människor och andra hästar (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 96). Beröring behöver inte heller vara fysisk, utan kan även vara i form av t.ex. en varm blick, känslan av stark samhörighet eller grupp känsla. Utsöndringen av oxytocinet och känslan av lugn som det hämtar med sig, lindrar psykiska och fysiska reaktioner på stress och ger en chans till återhämtning. (Mohlin, 2011, s. 7)

2.6 Stallmiljön

Stallgemenskapen är en helt unik gemenskap som innefattar hästar, stallets personal, kunder i olika åldrar, föräldrar och stallföretagaren (Windell, 2013, s. 39). I stallgemenskapen ger det gemensamma intresset en stark känsla av samhörighet (Mohlin, 2011, s. 8), vilket räknas som ett av grundelementen i den socialpedagogiska hästverksamheten (Windell, 2013, s. 39).

Människor vill ha känsla av sammanhang och meningsfullhet är något som kan skapa denna känsla (Eriksson & Persson, 2012, s. 11). Att sköta om en häst är ett stort ansvar (Mohlin, 2011, s. 6) och när vi känner att det vi gör är viktigt, skapar det en känsla av meningsfullhet (Mohlin, 2011, s. 11). Här fungerar hästen som den motiverande källan, då du vet att hästen behöver dig för att den skall må bra (Windell, 2013, s. 39). De går inte att strunta i att komma till stallet, d.v.s. ditt arbete är viktigt och betydelsefullt (Mohlin, 2011, s. 6). Att få vara med och sköta om hästarna och deras levnadsmiljö, gör kunden en del av gemenskapen, vilket kan vara något som kunden saknat (Eriksson & Persson, 2012, s. 33). För många kan stallgemenskapen vara den ända gemenskapen man tillhör (Windell, 2013, s. 39).

Stallgemenskapen bildar inte enbart känslan av stor gemenskap och samhörighet utan miljön är även mycket lärorikt. Stallmiljön kännetecknas ofta av struktur och ordning (Mohlin, 2011, s. 6), där det finns många regler och normer vilka utgår från hästens välmående (Windell, 2013, s. 42). När kunden lär sig att följa och agera enligt stallets regler, kan dessa levnadssätt och normer överföras till vardagslivet utanför stallet, som t.ex. stallets renhet – hemmets renhet. Man kan säga att stallgemenskapen är som ett eget litet samhälle, varifrån de lärda färdigheterna och beteendereglererna lätt kan överföras till vardagslivet. Kunderna lär sig att målmedvetet arbete ger resultat, vilket utvecklar även kundens problemlösnings- och

initiativförmåga, samtidigt som kundens medvetenhet om sitt eget inflytande och påverkningsmöjligheter ökar. (Windell, 2013, s. 42)

Ansvar som stallarbetet hämtar med sig bidrar även till ett bättre självförtroende (Mohlin, 2011, s. 6). Kunden får uppleva känslan av skicklighet och framgång (Orava, 2010, s. 74), vilket ofta sker som inläring genom eget arbete och erfarenheter (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015). Självförtroendet växer även då man i stallet måste inta en ledarroll för att kunna hantera och styra ett så stort djur som hästen. (Mohlin, 2011, s. 6) Vid sidan om ledarrollen lär man sig även att respektera och ta hänsyn till varandra (Windell, 2013, s. 41).

Stallmiljön erbjuder människan både psykisk och fysisk aktivitet vilket helhetsmässigt utvecklar kundens funktionsförmåga (Windell, 2013, s. 48). Arbetet i stallet kan även vara fysiskt ansträngande, vilket man kan använda för att förbättra eller upprätthålla kundens fysiska kondition (Orava, 2010, s. 58).

3 Uppdragsgivare och utformande av konceptet

Under mina samhällspedagogstudier har jag alltid haft ett intresse att koppla mitt tidigare yrke, d.v.s. hästkötare, till samhällspedagogutbildningen. Mitt intresse för att stöda människans välmående med hjälp av hästar ledde mig till socialpedagogisk hästverksamhet, som jag sedan började bekanta mig med via litteratur och praktik. Sen dess har det varit klart för mig, att mitt examensarbete kommer att handla om socialpedagogisk hästverksamhet.

I juni 2017 tog jag kontakt med Annika Kontturi-Salmi via Finlands socialpedagogiska hästverksamhetsförenings nätsidor (Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry). Annika fungerar som en socialpedagogisk hästverksamhetshandledare i Lundo, där hon har ett stall med tre hästar. Valet av vem jag skulle kontakta var lätt, då ett av mina kriterier var att stallet skall erbjuda tvåspråkig verksamhet. Annikas stall, Sagobacken, var även lämplig på grund av sin placering och jag hade lätt att komma dit från Åbo centrum.

Annika var intresserad av samarbetet, för att även utveckla hennes verksamhet på Sagobacken. Redan under första mötet kom vi fram till det som vi anser vara ett stort problem inom socialpedagogiska hästverksamheten i Finland; att det finns väldigt lite verksamhet på svenska. Finlands socialpedagogiska hästverksamhetsförening, Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry, är en förening vars syfte är att vaka och utveckla socialpedagogiska hästverksamheten i Finland. Föreningen har listat upp hela

landets registrerade socialpedagogiska hästverksamhetshandledare. För att bli en registrerad handledare måste man ha gått fortbildningen för socialpedagogisk hästverksamhet samt vara medlem i föreningen. Av de 112 registrerade handledarna är det endast en som marknadsför svenskspråkig verksamhet. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015) Från vissa kontaktuppgifter kan man anta att verksamheten kunde vara tvåspråkig, men dessa handledare har ingen direkt information om tvåspråkighet på föreningens sidor. Förutom saknande av svenskspråkigheten, konstaterade vi med Annika att socialpedagogisk hästverksamhet kunde användas mera och för att uppnå detta måste verksamheten bli mer synlig. Från dessa tankar byggdes syftet upp för mitt examensarbete; att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet, på svenska.

Vår första idé för att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet var att göra en svenskspråkig broschyr med allmän info om verksamheten, vars syfte är att sprida kunskap och väcka intresse. Broschyren skulle delas ut till olika verksamheter inom Åbo kommun som t.ex. FPA, TE-centralen, skolor, föreningar mm. Denna idé kom fram då vi insåg att vi aldrig mött på en svenskspråkig broschyr om socialpedagogisk hästverksamhet. I samband med diskussionerna kring det dåliga utbudet av svenskspråkig socialpedagogisk hästverksamhet, insåg vi att nätsidorna för Finlands socialpedagogiska hästverksamhetsförening, Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry., var endast på finska. Jag kontaktade föreningens styrelse för att ta reda på om jag kunde översätta deras nätsidor till svenska och de ansåg att detta var en bra idé. Efter att jag översatt nätsidorna fick jag använda texten som informationskälla till broschyren.

I vidare diskussioner om broschyren, dök det upp en fråga; är en broschyr det bästa sättet för att väcka intresse och lära människor om ett relativt nytt ämne? Nej, det tyckte vi inte. Vi ansåg att det bästa sättet för att väcka intresse och för att verkligen förstå vad socialpedagogisk hästverksamhet går ut på, är att själv få uppleva stallmiljön och växelverkan mellan hästen och människan. I socialpedagogiken är lärande genom upplevelser ett styrande arbetssätt (Windell, 2013, s. 18), vilket vi ville ta vara på. Då blev själva möjliggörandet av upplevelsen och att komma i kontakt med hästen tyngdpunkten i examensarbetet. Detta går även hand i hand med socialpedagogiska hästverksamhetens synsätt, där inläring och uppfattning av saker sker genom ens egna upplevelser och erfarenheter (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015).

För att kunna erbjuda en upplevelse om socialpedagogisk hästverksamhet, bestämde vi att det slutliga konceptet i examensarbetet kommer att vara i form av en bekantningsdag på

stallet Sagobacken. Fastän konceptet för arbetet ändrades från broschyr till bekantningsdag, behöll jag översättningen av föreningens nätsidor som en del av mitt examensarbete. Jag anser att tvåspråkig information på föreningens nätsidor är ett stort steg framåt i spridning av kunskap och i utveckling av svenskspråkig socialpedagogiskt hästverksamhet i Finland.

Bekantningsdagen blev det slutliga konceptet, för vi ansåg att en bekantningsdag kan möjliggöra den bästa upplevelsen. Det är endast då deltagaren kan komma i fysisk kontakt med hästen och stallmiljön samt själv få prova på olika övningar som kan användas i socialpedagogiska hästverksamheten. Det var viktigt för oss att den praktiska delen, där deltagarna kan själv få prova på de olika övningarna, är den huvudsakliga delen i bekantningsdagens innehåll. På grund av våra egna positiva erfarenheter av tillfällen där vi själv fick uppleva och göra något praktiskt, bestämde vi att använda inlärningsmetoden ”learning by doing” under bekantningsdagen.

3.1 Learning by doing

Learning by doing är ett populärt uttryck som förknippas med pedagogen och filosofen John Dewey (Jensen, 2011, s. 45) och hans synsätt på uppfostran och inläring (Alhanen, 2013, s. 122). Med uttrycket menas att människan lär sig genom att göra saker i praktiken (Jensen, 2011, s. 45), vilket blev det huvudsakliga tillvägagångssättet i bekantningsdagen. Enligt Dewey når man kunskapen bäst genom learning by doing, d.v.s. kunskapen kommer inte enbart igenom lärare och böcker, utan även från egen aktivitet och egna handlingar. Den praktiska handlingen är nödvändig för att kunna internalisera och verkligen förstå den teoretiska kunskapen. (Behrens, 2015, s. 13) Det kinesiska ordspråket om inläring förklarar denna teori klart;

”Jag hör och glömmar, jag ser och minns. Jag gör och förstår” (Ekstedt & Kristiansson, 2008, s. 5).

Tanken är ändå inte att lämna bort den teoretiska kunskapen, utan den praktiska och teoretiska inläringen bör bindas ihop (Behrens, 2015, s. 13). Detta är även något vi har iakttagit i planeringen av bekantningsdagen. Först hade vi planerat att koppla teorin med praktiken, i samband då deltagarna provar på de olika övningarna. Men det kan bli svårt att göra något nytt och samtidigt lyssna på olika teorier. Därför bestämde vi oss att hålla teoridelen och praktiska delen skilt. Under praktiska delen kopplade vi dock det som vi gjorde till den teori som vi presenterat, på basis av learning by doing- teorin.

Begreppet learning by doing visar inte hela bilden av Deweys teori av inläring genom handlingar. Han ansåg att reflektion efter handlingen är väsentlig för att forma ny kunskap. (Behrens, 2015, s. 13) Utveckling sker utifrån den egna aktiviteten och genom egna sinnesintryck, speciellt då när man skall lära sig någonting nytt. Den information man fått omvandlas till erfarenheter, genom praktiska handlingar och erfarenhet blir kunskap efter att man reflekterat över handlingarna (Koutny, 2005, ss. 16-17). En del av bekantningsdagen blev reflektion och utvärdering av dagen.

3.2 Utomhuspedagogik och miljöns påverkan

Som tidigare nämnts, så endast genom en bekantningsdag kan deltagarna komma i fysisk kontakt med hästarna och stallmiljön. Vi ansåg att miljön har en stor betydelse för att väcka intresset hos deltagarna och framför allt en stor betydelse för upplevelsen och inläringen. Jag anser att det är viktigt att ta upp utomhuspedagogiken och dess synsätt på inläring då vår tanke om att sprida kunskap med ett bekantningsdags-koncept, istället för att t.ex. dra en föreläsning i ett klassrum, baserar sig långt ut på utomhuspedagogik.

Miljön har en betydelse för deltagarens upplevelse och inläring, vilket kommer fram i utomhuspedagogikens teorier. Utomhuspedagogiken innehåller mycket av samma idéer som "learning by doing" – metoden, då utomhuspedagogikens synsätt på inläring är att fläta samman teorin och den praktiska handlingen, så att teorin kommer i kontakt med verkligheten (Szczepanski, 2007, s. 10).

Före det nuvarande skolsystemet blev etablerat, skedde utbildning och inläring i praktisk form och kunskapen fördes vidare i samband med arbetet, som i t.ex. odling eller matlagning. Inläringens samband med det praktiska arbetet brast, då skolan skilde lärandet i två kategorier; teori och praktik. Texter blev det pålitliga fakta som lärdes ut av lärare åt elever i viss ålder, i ett visst utrymme och elever hade mindre kontakt till den praktiska handlingen. (Szczepanski, 2007, s. 11) Utomhuspedagogikens syfte är det motsatta. Utomhuspedagogiken grundar sig på att fläta samman teorin och praktiken och använda upplevelser samt erfarenheter i växelverkan med textbaserad kunskap (Szczepanski, 2007, s. 10). Utomhuspedagogiken anser att då man kommer ut ur den traditionella läromiljön (klassrummet), kan inläringen ske med hela kroppen (Koutny, 2005, s. 14) (Hessler & Lundqvist, 2008, s. 9). Smak-, syn-, hörsel-, känsel- och luktsinnet stimuleras och via detta ökar även minneskapaciteten (Szczepanski, 2007, s. 11). Utomhuspedagogiken ger möjligheten att lära sig annan kunskap än den skrivna. Det finns vissa saker man inte kan

lära sig genom att läsa det i en bok utan det måste upplevas, som t.ex. hur äpplet doftar. (Hessler & Lundqvist, 2008, s. 10) Att man vet något betyder inte nödvändigtvis att man förstår det. Man måste få det naturliga, praktiska sammanhanget och bli berörd, ”gripa för att begripa”, så att man kan utveckla förståelse för olika saker. (Szczepanski, 2007, s. 17)

Förutom inläring med sinnen, består utomhuspedagogiken av autentiska-, natur- och kulturmiljöer, rörelse och hälsa, upplevelsebaserat lärande, upplevelse och reflektion samt känslornas betydelse för lärandet. (Koutny, 2005, s. 12) I de flesta sammanhang är det som du lärt dig det intressanta, vad man kan reflektera över efter upplevelsen. Ofta är det ändå så att när man blickar bakåt till situationen, kommer man inte alltid exakt ihåg alla de saker man har lärt sig, men vissa enskilda saker har starkt blivit kvar i minnet. Detta beror på känslornas sammanhang med inläring. Man kommer starkare ihåg saker man upplevt, hört eller läst, då det väcker någon känsla. (Marton, Dahlgren, Svensson, & Säljö, 1999, ss. 25-26)

Flera miljöer är lämpliga för utomhuspedagogik, som t.ex. skolgård, parker, stadsmiljö, kulturhistoriska miljöer och lantgårdar. Utomhuspedagogik är den enda pedagogiken där det talas om *var* verksamheten sker och den kan tolkas som motsatsen till inomhuspedagogik, fastän det är ett begrepp som sällan används. I stället för traditionell inläring inom ”fyra väggar”, sker undervisningen utomhus för att stimulera människans utveckling på bästa möjliga sätt. (Koutny, 2005, s. 13) Det är ändå felaktigt att uppfatta utomhuspedagogik som motsatsen till inomhuspedagogik, för då blir bilden på utomhuspedagogiken väldigt snäv. Utomhuspedagogisk verksamhet behöver inte vara fysiskt utomhus under bara himlen, utan kan även vara i andra utrymmen än klassrummet. (Szczepanski, 2007, ss. 14-15)

Enligt Szczepanski bör utomhuspedagogiken användas mera, eftersom han anser att den moderna människans relation till landskapet är hotad på grund av den snabba teknologiska utvecklingen och samhällets urbanisering. (Szczepanski, 2007, s. 12) Utomhuspedagogiken skapar levande kunskap då människan kommer i direkt kontakt med verkligheten (Koutny, 2005, s. 13).

3.3 Naturens påverkan på inläring

Fastän utomhuspedagogisk verksamhet kan utföras även på andra ställen än fysiskt utomhus, anses naturkontakten vara central i utomhuspedagogiken. (Koutny, 2005, s. 13)

Naturen påverkar människan på flera olika sätt (Szczepanski, 2007, s. 23) och flera forskningar har visat att utevistelse och en kontakt med naturen kan förbättra hälsan (Wallberg & Enderhag, 2005, s. 4). Naturen avlastar, lugnar och gör oss friskare. I naturen ökar även vår spontana uppmärksamhet för omgivningen och vi blir helt enkelt piggare. (Szczepanski, 2007, s. 23) Koncentrationsförmågan är en viktig del av lärandet, för om man inte koncentrerar sig blir det svårt att ta in ny information. I naturen blir koncentrationsförmågan bättre och forskning har visat att människan lär sig bättre i naturen (Ohlsson, 2015, ss. 19-20).

4 Planeringsfas

Jag valde att skilja på bekantningsdagen och översättningen av Finlands socialpedagogiska hästverksamhetsförenings nätsidor så att det utgör två olika delar av examensarbetet. Översättningen av nätsidorna har inte direkt att göra med bekantningsdagen eller dess innehåll. Som tidigare nämnts, behöll jag översättningen som en del av examensarbetet, för att jag anser att svenskspråkiga nätsidor kan ha en stor betydelse för spridning av kunskap och utveckling av svenskspråkig socialpedagogisk hästverksamhet i Finland. Jag kommer först att kort förklara översättningsprocessen, varefter jag kommer att gå in på själva planeringen och upplägget av bekantningsdagen.

4.1 Översättning av föreningens nätsidor

I samband med diskussionen om det dåliga utbudet av svenskspråkig socialpedagogisk hästverksamhet, konstaterade jag och Annika Kontturi-Salmi att Finlands socialpedagogiska hästverksamhetsförenings (Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry) nätsidor saknade svenskspråkig översättning. Vi ansåg att en svenskspråkig översättning kunde hjälpa till i spridningen av kunskapen i allmänheten. Jag kontaktade föreningens styrelse, vilket var glad över min insats till deras verksamhet. Som tack för översättningsarbetet fick jag använda informationen som fanns på nätsidorna i min broschyr.

I översättningen av föreningens nätsidor (Bilaga 1) började jag med att granska föreningens nuvarande, finskspråkiga nätsidor. Jag beslöt att avgränsa översättningen till de mest väsentliga sidorna, som t.ex. föreningens syfte, information om socialpedagogisk hästverksamhet mm.

4.2 Bekantningsdagens upplägg

Vi började planeringen av bekantningsdagen med frågan, ”Åt vem är bekantningsdagen riktad?” d.v.s. vilken är målgruppen? Målgruppen för socialpedagogisk verksamhet är marginaliserade personer eller personer som har i risk för att marginaliseras, samt övriga personer i behov av hälsofrämjande och helande verksamhet (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015). Vi ansåg dock att denna målgrupp inte är den samma för bekantningsdagen. För att socialpedagogisk hästverksamhet kunde användas mera, ansåg vi att det inte hjälper att kontakta sådana personer som är i direkt behov av verksamheten. Målgruppen skall bestå av personer som kan påverka olika aktörers verksamhet, d.v.s. personer som ansvarar för hurdan verksamhet som erbjuds åt deras kunder. Med tanke på behovet av svenskspråkig verksamhet, beslöt vi att bekantningsdagen kommer att gå på svenska och i och med detta bör målgruppen bestå av svenskspråkiga personer.

Under planeringsfasen beslöt vi även att ha en pilotdag före den egentliga bekantningsdagen, för att först kunna prova på konceptet på en pilotgrupp, varefter vi kan ändra på innehållet eller uppbyggnaden av bekantningsdagen vid behov. Marknadsföringen för pilotgruppen och själva bekantningsdagen skedde via e-post och olika Facebook-grupper. Jag kontaktade olika aktörer inom Åbolandet som t.ex. FPA, TE-centralen, olika låg- och högstadier, gymnasier och yrkesskolor, Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak), ungdomsverkstäder, Kårkulla mm. Deltagarmängden för en dag begränsades till max 12 personer, då vi ansåg att en mindre grupp kan få mera ut av dagen, då de finns mera utrymme för praktisk handling.

Under utförandet hade vi en arbetsfördelning, där jag ansvarade för den teoretiska delen och praktiska delen utfördes av både mig och Annika. Annikas ansvarsområde var att stöda mitt utförande och komma med exempel och erfarenheter hon fått under de åren hon arbetat med socialpedagogisk hästverksamhet.

Bekantningsdagen byggdes upp i tre delar; teoridelen, praktiska delen och utvärderingen.

4.2.1 Teoridel

Teoridelen ordnades i stallets sadelkammare, för att få en trevligare stämning. Då vi beslöt att teoridelen kommer att presenteras skilt från den praktiska delen, ville vi ändå undvika ”klassrumseffekten”. Detta gjorde vi genom att ha presentationen av teorin i stallmiljön, vilket kopplar till utomhuspedagogiken, där inlärningen kan ske med alla sinnen då man

kommer ut ur den traditionella läromiljön (Koutny, 2005, s. 14). Hästverksamheten stimulerar alla sinnesområden (Windell, 2013, s. 38) och vi ansåg att den mysiga stämningen i stallet, med alla lukter och stallets ljud, gjorde upplevelsen bättre. Under teoridelen bjöds även saft/te och kex för att lätta upp stämningen.

Teoridelen bestod av en kort förklaring av begreppet socialpedagogik, varefter teorin bestod av introduktion till socialpedagogisk hästverksamhet (Bilaga 2). Som tyngdpunkter i teoridelen var växelverkan mellan häst och människa, samt stallmiljöns betydelse i verksamheten. Under teoridelen påpekades även reglernas viktighet, då stallverksamhet har olika säkerhetsrisker som måste tas i beaktande (Eriksson & Persson, 2012, s. 26). Tanken var att hålla teoridelen möjligast kort, för att lägga mera tyngd på den praktiska delen. Teorin måste trots allt täcka de områden och övningar som vi gör under praktiska delen, så att alla handlingar som görs skall kunna kopplas till teorin (Behrens, 2015, s. 13). I tabellen nedan kommer jag att framföra vilka teorier de olika övningarna under bekantningsdagen är kopplade till.

4.2.2 Praktisk del

I den praktiska delen, den övergripande delen under dagen, skall deltagarna göra övningar och prova på olika saker som görs i stallet som används i socialpedagogisk hästverksamhet. Övningarna var i direkt koppling till teorin som presenterats i teoridelen. Det var viktigt för oss att planera den praktiska delen så brett som möjligt, med flera olika övningar som kopplar till olika teorier. Socialpedagogisk hästverksamhet kan inte förenklas som en verksamhet med specifika aktiviteter och handlingar, utan den kan användas på flera olika sätt för att nå flera olika mål (Orava, 2010, s. 6). I tabellen nedan presenteras övningarna och vilken teori övningarna var kopplade till.

Tabell 1. Teorin som kopplar till övningarna

Övningar	Teori
Presentation av stallet och hästarna - Diskussion om stallmiljön och stallgemenskapen	Att få vara med och sköta om hästarna och deras levnadsmiljö, gör kunden till en del av gemenskapen, vilket kan vara något som

<ul style="list-style-type: none"> - Genomgång av regler 	<p>kunden saknat (Eriksson & Persson, 2012, s. 33)</p> <p>Stallmiljön kännetecknas ofta av struktur och ordning (Mohlin, 2011, s. 6), där det finns många regler och normer vilka utgår från hästens välmående (Windell, 2013, s. 42).</p>
<p>Utfodring samt städning av stallet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diskussion om hästens välmående och om ens eget välmående - Diskussion om fysiskt arbete 	<p>Hästens välmående står i mittpunkten av arbetet. Arbetet som görs i stallet kan speglas till människans egna liv, d.v.s. visar kunden vilka faktorer det egna välmåendet består av (Orava, 2010, s. 6)</p> <p>Stallmiljön erbjuder människan både psykiskt och fysiskt aktivitet vilket helhetsmässigt utvecklar kundens funktionsförmåga (Windell, 2013, s. 48)</p>
<p>Skötsel av hästen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diskussion om växelverkan mellan häst och människa - Hästen som de egna känslornas spegel 	<p>Hästen är en källa till socialt kontaktsökande (Eriksson & Persson, 2012, s. 20), för den är till naturen ett kontaktsökande och intresserat djur (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 97). Det har visat sig att hästar har en socialiserande effekt och att det kan vara lättare att öppna sig och starta en diskussion i närheten av djur (Mohlin, 2011, s. 4).</p> <p>Hästen har en naturlig känslighet för känslor och på grund av detta kan man säga att hästen kan fungera som sin skötares spegel. Hästen speglar människans beteende och känslor, till och med sådana</p>

	<p>som människan inte själv är medveten om. (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 362)</p>
<p>Avslappningsövning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diskussion om hästens lugnande påverkan 	<p>Kontakten med djur kan ge människan lugn och ro och sänka på stressnivån, även på ett fysiologiskt sätt (Mohlin, 2011, s. 8).</p> <p>Att ta fysisk kontakt och känna hästens värme, aktiverar utsöndringen av oxytocinet (Mohlin, 2011, s. 28)</p> <p>Utsöndringen av oxytocinet och känslan av lugn som det hämtar med sig, lindrar psykiska och fysiska reaktioner på stress och ger en chans till återhämtning. (Mohlin, 2011, s. 7)</p>
<p>Hästhantering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diskussion om ledarskap, tydlighet, självsäkerhet och problemlösning 	<p>Självförtroendet växer då man i stallet måste inta en ledarroll för att kunna hantera och styra ett så stort djur som hästen. (Mohlin, 2011, s. 6)</p>

I *presentation av stallet och hästarna*, berättas om stallets rutiner och regler, hästarna presenteras och det diskuteras hur stallmiljön bidrar till gemenskaps känslan. Hästens välmående är huvudsaken i allt stallarbete, så arbetet man gör är viktigt för just hästens välmående, vilket gör arbetet meningsfullt (Mohlin, 2011, s. 11) men även nödvändigt. Arbetets meningsfullhet och det gemensamma intresset för hästar i stallets gemenskap (Mohlin, 2011, s. 8), skapar en känsla av tillhörighet och sammanhang (Eriksson & Persson, 2012, s. 11).

Annika har tre hästar i sitt stall, Tara, Mirella och Bambi. I presentationen av hästarna berättas om hästarnas lynnen och Annikas tanke om hur viktigt det är att ha hästar med olika lynnen samt i olika åldrar i socialpedagogisk hästverksamhet, för att kunna använda den mest passande hästen för en viss uppgift eller kund. I socialpedagogisk hästverksamhet kan man använda en eller flera hästar samtidigt. I användning av flera hästar kan man utnyttja deras flockbeteende för att spegla detta till kundens eget beteende med andra människor. Under bekantningsdagen används den äldsta hästen, Tara, för utförandet av övningarna. Tara är en väldigt noggrann häst, som visar direkt om hon inte förstår vad skötaren menar. Med hjälp av Taras lynne kan deltagaren öva på sin självsäkerhet och tydligheten i sina kommandon.

Före utförandet av de olika övningarna dras en genomgång av stallets regler, då det är ytterst viktigt att följa dem, både på grund av hästens och människans säkerhet. Säkerhetsriskerna med att använda levande djur som verktyg i verksamheten är att djur är icke-förutsägbara t.ex. i en för hästen skrämmande situation kan människan inte förutsäga hur hästen kommer att reagera. Trots hästens utbildning och passande lynne för verksamheten, är den ändå en levande varelse med egen vilja, som inte alltid går att styra. Hästen är ett stort djur, vilket innebär risk för att t.ex. bli påtrampad eller omkullknuffad. (Eriksson & Persson, 2012, s. 26)

I delen *utfodring och städning av stallet*, berättas om alla de saker som görs i stallet och som används i socialpedagogisk hästverksamhet, d.v.s. skötsel av hästen och dennes livsmiljö, utfodring, hästhantering, ridning, körning mm. Det påpekas hur diskussion av hästens välmående kan användas som en brygga till diskussion av ens egna välmående (Orava, 2010, s. 6). Deltagarna får själv prova på stallarbetet och uppleva den fysiska ansträngningen som behövs för att sköta om stallet, vilket kan användas för att förbättra eller upprätthålla ens fysiska kondition (Orava, 2010, s. 58). I stallgemenskaper brukar man även säga att då man jobbar på ett stall behöver man inte gå till gymmet. I stallarbetet fungerar hästen som den motiverande källan, då man vet att hästen behöver en för att må bra (Windell, 2013, s. 39).

I nästa del, *skötsel av hästen*, kommer deltagarna i kontakt med hästen. Av deltagarna får de frivilliga rykta hästen. Här diskuteras om hästens naturliga känslighet för känslor, d.v.s. hästens förmåga att ”läsa av” och spegla människans känslor, samt hur handledaren kan använda denna förmåga för att veta vad kunden egentligen känner. (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 362) I denna del diskuteras även hästens förmåga att väcka känslor och hur det kan

vara lättare för människor att tala med djuren än med andra människor (Pitkänen, 2008, s. 13).

Efter skötseln av hästen kommer *avslappningsövningen*, där en frivillig deltagare får prova på hästens lugnande påverkan och uppleva hästens ”famn”, vilket även kan upplevas som famnen av en mammafigur, där man får bli omskött som ett barn (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 183). I avslappningsövningen har även andningen en stor betydelse. Andning är en effektiv och snabb metod för avslappning (Pitkänen, 2008, s. 142). Under övningen ber vi deltagaren andas i takt med hästen. Detta skapar även en djupare kontakt mellan människan och hästen, då andning även är ett sätt för hästarna att kommunicera sinsemellan (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 183).

I delen *hästhantering* övas deltagarens ledarskap, tydlighet och självsäkerhet. För att kunna hantera och styra hästen behövs en ledarroll intas, vilket ökar på självsäkerheten. Även personer som inte är vana att ta ledarrollen och vara bestämda, måste lära sig att vara bestämda och tydliga för att kunna hantera hästen och få den att göra så som man ber. (Mohlin, 2011, s. 6) Deltagarna skall först leda hästen runt ridplanen och lära sig hur man styr hästen. Efter att deltagaren fått känna efter sin ledarroll i förhållandet med hästen, utförs mer krävande hanteringsuppgifter, som t.ex. få hästen att backa eller skritta över bommar. Självförtroendet och kreativiteten ökar även vid problemlösning, då deltagaren själv får prova sig fram och hitta lösningar (Koutny, 2005, s. 15) och via det få en känsla av skicklighet och framgång (Orava, 2010, s. 74). I slutet av hästhanteringsdelen får frivilliga deltagare prova på ridning och hantera hästen från ryggen.

Handledarens roll under alla praktiska delar är att fungera som stöd vid behov, uppmuntra och ge utrymme för deltagaren att själv få komma med lösningar för att klara av uppgiften. På detta vis kan inläringen ske genom uppfattning av saker genom individens egna upplevelser och handlingar, vilket är ett av de styrande tillvägagångssätten i socialpedagogiska hästverksamheten (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry., 2015).

4.2.3 Utvärdering

Den sista delen av bekantningsdagen består av en utvärdering, där deltagarna får reflektera över sin upplevelse samt berätta sina tankar om socialpedagogiska hästverksamhetens användbarhet. För att erfarenhet man fått efter praktisk handling skall formas till ny kunskap, måste den praktiska handlingen reflekteras (Behrens, 2015, s. 13).

Med utvärderingsfrågorna vill vi väcka tankar om hur socialpedagogisk hästverksamhet upplevs, hur själva hästen som verktyg upplevs och vad man själv upplevde då man kom i kontakt med hästen. I den anonyma utvärderingsblanketten (Bilaga 3) frågas det om deltagaren har tidigare erfarenhet av hästar eller socialpedagogisk hästverksamhet. Vi anser att en person som har tidigare erfarenhet av hästar redan kan ha en djupare förståelse för sambandet mellan häst och människa, vilket kan påverka upplevelsen och svaren på utvärderingsfrågorna. I utvärderingsblanketten lyfts det upp en fråga som skiljer sig från de andra; *när du kom i kontakt med hästen, vad kände du?* Vi vill ha med denna fråga i utvärderingen för att vi anser att reflektion över känslan man fått då man kommer i kontakt med hästen, leder till bättre förståelse för hästens påverkan på människan. Känslor går även hand i hand med minnet, för man kommer starkare ihåg saker man upplevt, hört eller läst, då det väcker upp någon känsla. (Marton, Dahlgren, Svensson, & Säljö, 1999, s. 26) Vi antar då att reflektion över känslor förstärker inläringen och minnet av upplevelsen. I pilotgruppens utvärderingsblankett lades till en fråga där deltagarna får ge kommentarer och förbättringsförslag för bekantningsdagens uppbyggnad och innehåll. Med hjälp av pilotgruppens upplevelse av dagen kan konceptet utvecklas inför bekantningsdagen.

5 Förverkligande

I detta kapitel kommer jag att berätta om förverkligandet av konceptet, d.v.s. pilotdagen samt bekantningsdagen. Jag kommer även att berätta om de förändringar som gjordes inför bekantningsdagen, utgående från pilotgruppens utvärdering samt mina och Annikas egna insikter och idéer vi fick under pilotdagen.

5.1 Pilotdag

Före den egentliga bekantningsdagen bestämde vi att ordna en pilotdag, i stallet Sagobacken den 23.8.2017. Tanken var att pilotdagens deltagargrupp skulle bestå till stor del av vänner, bekanta eller övriga personer som är intresserade av att lära sig om socialpedagogisk hästverksamhet. Information om pilotdagen spriddes via Facebook och email. Då pilotdagen började närma sig och deltagargruppen bestod av endast två personer, insåg jag att en allmän inbjudan inte är tillräckligt effektiv för att värva deltagare för en pilotdag, utan inbjudningarna bör vara personliga. Jag kontaktade även olika ungdomsverkstäder och presenterade pilotdagen för dem, ifall ungdomarna själva var intresserade av att delta i pilotdagen. Ungdomarnas intresse var inte så stort, men däremot deltog personer från ungdomsverkstad Trojas personal. Pilotgruppen bestod av åtta personer; personal från Troja,

studeranden från olika branscher samt en yngre pojke som kom med sin mamma. Pilotdagen startade klockan 17 och tog ca tre timmar. Vi ansåg att denna tid var bra, för dagen ordnades på en vardag och människor kan ha större möjlighet att delta då programmet börjar senare på eftermiddagen. Syftet med pilotdagen var att få prova igenom programmet och därefter utveckla konceptet inför bekantningsdagen.

Dagen började som planerat, med saft, kex och teori. I början av teoridelen delade man ut kompendier med teorin som presenterades. Tanken var att gruppen skulle under presentationen få fråga och kommentera, så att teoridelen skulle bli mera som en diskussion. Gruppen var dock tystlåten så teoridelen blev mer som en föreläsning. Den mysiga sadelkammaren och Annikas hunds närvaro gjorde ändå stämningen väldigt mysig och lätt. Efter teoridelen flyttade vi oss till själva stallet. Vi diskuterade om hästens välmående och hur den kan speglas till vår egen välmående (Orava, 2010, s. 6). Då det var dags att börja städa hästarnas boxar, blev gruppen stel och visade tydligt med kroppsspråket att det inte var något som de helst skulle vilja göra. Som tur var den unga pojken med i gruppen, han tyckte det var roligt att få arbeta i stallet. Vi diskuterade om det fysiska arbetets betydelse och meningsfullheten i arbetet.

Vår arbetsfördelning med Annika under dagen var att jag hade ansvaret av presentationen av teoridelen och fungerade som handledare i övningarna och Annika fungerade som mitt stöd vid behov. Här mötte vi på ett oväntat problem som vi sedan ändrade på till själva bekantningsdagen, nämligen hästhanteringen. På grund av att hästen är ett väldigt vaksamt djur, kommunicerar den med mångfasetterade signaler, vilka man kan lära sig att tolka genom erfarenhet (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 97). På grund av att jag inte hade så mycket erfarenhet av Tara hade svårt att läsa av hennes ändå starka reaktioner, då hon ansåg att jag gjorde något fel eller inte var tillräckligt tydlig. Detta resulterade till en situation där Tara ”drog iväg med mig”. Efter situationen diskuterade vi med deltagarna kring vad som just hänt. Gruppen var starkt av den åsikt att hästen läste av min osäkerhet och märkte att jag inte tog på mig ledarrollen som skulle ha behövts och hästen bestämde sig att göra så som hon själv ville. Detta var en ögonöppnande händelse för både mig och Annika, samt deltagarna.

Under hästskötsel- delen blev gruppen aktivare och flera ville vara med och rykta hästen. Före de frivilliga började med rykningen måste de ha på sig hjälm. I all hästskötsel, även då man inte rider, är det bra att ha hjälm på sig för att minimera riskerna. Fyra personer fick rykta samtidigt, då Tara är van vid att ha flera människor runt henne. Under skötseln av hästen diskuterade vi om säkerhet, bemötande av hästen samt växelverkan mellan häst och

människa. Efter att hästen blivit ryktad drog vi en avslappningsövning och diskuterade kring hästens lugnande inverkan och hur den fysiska kontakten och hästens värme har en nedlugnade effekt då det aktiverar utsöndringen av oxytocinet i kroppen (Mohlin, 2011, s. 28). Vi valde en frivillig från gruppen att få prova på övningen. Den frivilliga var den unga pojken, vilket passade bra då han hade väldigt mycket energi. I övningen skulle pojken ligga på hästens rygg i stallet med släckta lampor. Under övningen skulle pojken lyssna på hästen och andas i samma takt som den, då andning är en effektiv och snabb metod för avslappning (Pitkänen, 2008, s. 142). I början av övningen hade pojken svårt att koncentrera sig och ligga stilla, men efter en stund slappnade han av och stängde ögonen. Detta var ett väldigt bra exempel på en väl fungerande övning, då den energiska pojken kunde slappna av på hästryggen.

I nästa del, hästhantering, övades ledarskap och tydlighet, vilket behövs för att kunna hantera och styra hästen (Mohlin, 2011, s. 6). Var och en från pilotgruppen fick prova på att leda hästen runt ridplanen, göra svängar och få hästen att stanna. Deltagaren fick leda hästen själv och min uppgift var att gå bredvid och ge råd och hjälp vid behov. Före deltagarna själv fick leda hästen, gick jag igenom hur man leder, svänger och stannar. Jag la märke till att den första deltagaren hade den svåraste uppgiften, då hästen inte ännu visste hurdana övningar som skulle göras. Eftersom de första deltagarna flera gånger hade gjort samma övningar med hästen, lärde sig hästen vad som krävdes av den, vilket ledde till att de följande deltagarna hade lättare att leda hästen och utföra övningarna. Ändå anser jag att alla deltagare fick öva på att ta en ledarroll och att vara tydliga. Den praktiska delens sista övning var ridning, som två frivilliga deltagare fick prova på. I ridningen övades samma saker som i ledningen från marken, d.v.s. ledarskap och tydlighet.

Efter den praktiska delen gick vi tillbaka till sadelkammaren och hade en utvärdering, där deltagarna fick berätta om sina upplevelser. Tanken var att utvärderingen skulle vara både skriftlig och muntlig, vilket fungerade bra, fastän allt som skrivits ner på utvärderingsblanketten inte kom fram i diskussionen.

Både jag och Annika ansåg att pilotdagen var väldigt nyttig, för det kom fram flera saker och olika situationer som vi inte hade tänkt på. Utgående från kommentarerna på utvärderingsblanketten och våra egna insikter som vi fick under pilotdagen, gjorde vi ändringar i programmet.

Vi ansåg att det var viktigt att ändra på arbetsfördelningen under dagen. Tidigare hade jag ansvaret över både teoridelen och den praktiska delen och Annika fungerade mest som stöd.

Men under pilotdagen insåg vi viktigheten i att handledaren skall känna sin häst och kunna läsa av hur hästen reagerar i olika situationer. I olika former av hästverksamhet fungerar handledaren som hästens tolk, som kan omforma hästens kommunikationssignaler till ord, vilket stärker växelverkan mellan kunden och hästen (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 179). På grund av att jag inte kände Annikas hästar från tidigare, var det smidigare och mer säkert att Annika hade ansvaret över den praktiska delen och hästhanteringen. Som tidigare, hade jag ansvaret över teoridelen och sedan fungerade som stöd till Annika under den praktiska delen. I teoridelen gjordes några ändringar i presentationen. Vi ansåg att det blev utmanande för deltagarna att läsa texten från kompendiet och samtidigt lyssna på presentationen. Vi bestämde oss att använda en PowerPoint presentation (Bilaga 4) som stöd, men ändå behålla kompendiet ifall någon ville följa presentationen med hjälp av den.

I början av den praktiska delen under pilotdagen, då vi hade som övning att städa hästarnas boxar, visade det sig att gruppen inte var så ivrig att ta itu med uppgiften. För att undvika en liknande situation under den egentliga bekantningsdagen, bestämde vi med Annika att göra uppgiften själv ifall det inte fanns någon frivillig. Tanken är att visa gruppen vad som stallarbetet går ut på och vi vill inte tvinga någon att göra en uppgift som man inte vill göra.

Under den praktiska delen insåg vi att hästen var det som väckte mest intresse och det var mest spännande att komma i kontakt med själva hästen. Då märkte vi problematiken med en större grupp, då alla inte kan t.ex. rykta hästen samtidigt. Det blev lätt så att några personer skötte om hästen och resten av gruppen stod bredvid och såg på. Tanken med den praktiska delen är att alla de deltagare som vill komma i kontakt med hästen får göra det. För att lösa detta problem funderade vi på alternativet att använda två hästar under den praktiska delen, i stället för en. Då skulle fler deltagare få vara i kontakt med hästen och dessutom en längre tid. Men på grund av att jag inte kände Annikas hästar så väl, ansåg vi att det ändå är bäst att endast Annika tar hand om hästhanteringen. Vi löste problemet med att planera in fler uppgifter och/eller övningar till både hästskötseln och hästhanteringen, så att fler personer fick komma i kontakt med hästen. T.ex. då en person ryktar huvudet, får nästa person rykta kroppen och nästa putsar hovarna osv.

Under hästhanteringsdelen skulle deltagarna leda hästen runt ridplanen, stanna hästen och göra några svängar. Vi ansåg att dessa övningar var ganska enkla, så vi planerade en mer utmanande övning. Efter pilotdagen insåg vi att ridningen inte är en nödvändig övning att ha med i den praktiska delen, p.g.a. att samma saker som övas i ridningen kan övas ”från marken”, d.v.s. ledarskap, tydlighet och självsäkerhet. Då ridningen togs bort från schemat

kunde vi lägga mera tid på den mer utmanande övningen. Vi ville även att hela gruppen skulle vara mer involverad i hästhanteringsuppgiften. I pilotdagens hästhanteringsdel, var det en person som ledde hästen på ridplanen och resten av gruppen stod utanför och såg på. Detta ledde till att den information som berättades åt personen som gjorde övningen, inte blev förklarad för de som stod utanför och såg på. Vi ansåg med Annika att det skulle vara bättre att få hela gruppen mer aktiverad under övningen, för att skapa mer förståelse för uppgiften samt att skapa en bättre känsla av gemenskap. Vi bestämde oss att i stället för att gruppen skulle stå utanför ridplanen, skall gruppen komma med och stå i mitten av ridplanen, där det får en bättre syn på vad som händer och bättre kan delta i diskussion om ledarskap, självsäkerhet och tydlighet.

5.2 Bekantningsdag på Sagobacken

Bekantningsdagen ordnades på stallet Sagobacken, den 4.10.2017 från klockan 17-20. Dagen var uppbyggd lika som pilotdagen, d.v.s. teori, praktiskt utförande samt utvärdering. Till bekantningsdagen hade jag kontaktat personer från t.ex. barnskyddet, TE- centralen och FPA, samt olika ungdomsarbetare och lärare från olika skolor. I bekantningsdagen deltog tre personer från Kårkulla och Humak. Vi hade som mål att ha en deltagargrupp på ca. åtta personer, men under dagen insåg vi att det kanske var bättre med en liten grupp, då deltagarna i en mindre grupp fick komma mer i kontakt med hästen, än vad man kunde i en större grupp.

För att skapa en ännu bättre och trevligare stämning i sadelkammaren där teorin presenterades, lade vi filtare på bänkarna och tände några ljus. I sadelkammaren bjöds det även på te och kex. Som tidigare nämnts bestämde vi att använda en PowerPoint-presentation som stöd, vilket visade sig att fungera bättre än att presentera enbart med hjälp av kompendiet. Vi delade dock ut kompendier ifall någon ville följa presentationen med hjälp av den. I kompendiet lade vi till ett visitkort med kontaktuppgifter till Annika och stallet Sagobacken (Bilaga 5).

Teoridelen var mer interaktiv än vad den var på pilotdagen, då deltagarna på bekantningsdagen var väldigt aktiva och frågade många frågor gällande teorin, som vi också hade planerat att teoridelen skulle vara. Under den praktiska delen var deltagarna väldigt ivriga på att själv få prova på de olika uppgifterna som görs i stallet, som t.ex. städning av hästarnas boxar. Deltagarna ryktade hästen tillsammans, varefter vi förflyttade oss till ridplanen. Vi bestämde oss att inte utföra avslappningsövningen i praktiken, utan enbart

berätta om övningen och hästens lugnande effekt. Vi valde att göra så för att vi ville lägga mera tid på hästhanteringsdelen.

Under hästhanteringsdelen fick var och en prova på att leda hästen och resten av gruppen fick stå mitt på ridplanen och följa med. Detta visade sig vara en väldigt bra lösning på problemet vi hade under pilotdagen, d.v.s. de personer som inte ledde hästen kunde inte delta i diskussionen kring övningen och dennes betydelse. Då resten av gruppen stod i mitten av ridplanen, kunde de delta i diskussionen och noggrannare följa efter de instruktioner som förklarades. Deltagarna fick själv leda hästen medan Annika och jag fungerade som stöd vid behov. Till skillnad från pilotdagen, hade vi två övningar i hästhanteringsdelen. Först skulle deltagarna leda hästen framåt, göra svängar, få hästen att skritta över bommar samt stanna hästen. I den andra övningen skulle deltagarna få hästen att backa och samtidigt svänga åt ett visst håll. På grund av att den nya övningen var svårare för både deltagaren och hästen, måste deltagaren öva på att vara ännu tydligare i sina kommandon. I övningen övades även tålmod, då deltagaren var tvungen att göra om uppgiften, för att få den rätt. Efter hästhanteringsdelen gick vi tillbaka till sadelkammaren för utvärdering. Deltagarna fyllde i en anonym utvärderingsblankett, men gav även muntlig feedback.

6 Utvärdering av bekantningsdagarna

I detta kapitel kommer jag att framföra utvärderingen som vi fått från både pilotgruppen och deltagarna från egentliga bekantningsdagen. Deltagarna i både pilotgruppen och den egentliga bekantningsdagen gav feedback av dagen med hjälp av en utvärderingsblankett. Utvärderingsblanketten bestod av sju frågor, samt ytterligare en fråga riktad enbart till pilotgruppen. Utvärderingen var anonym. Jag kommer även att berätta om mina egna tankar om både pilotdagens och den egentliga bekantningsdagens upplägg och utförande.

6.1 Deltagarnas utvärdering

I början av utvärderingsblanketten frågas deltagarens yrke. På pilotdagen och den egentliga bekantningsdagen deltog två handledare, en uppsökande ungdomsarbetare, en marknadsförare, en enhetschef, en socionom, en utbildningsplanerare en lektor (YH), en studerande samt en person som arbetade på Troja. Av dessa tio deltagare hade fyra personer tidigare erfarenhet av hästar och resten hade lite eller ingen tidigare erfarenhet. I frågan om deltagarna hade någon tidigare erfarenhet av socialpedagogisk hästverksamhet, svarade deltagarna nekande, eller att de har bekantat sig med verksamheten endast i teorin.

I följande fråga kartlades deltagares åsikter om vilka möjligheter de ser i användningen av socialpedagogisk hästverksamhet. Deltagarna ansåg att socialpedagogisk hästverksamhet kunde hjälpa flera olika målgrupper med olika behov, öka på kommunikationsfärdigheter och självsäkerhet samt hjälpa personer som behöver struktur och rutiner i sin vardag. De ansåg att den mycket sinnesstimulerande stallmiljön samt hästens närvaro erbjuder möjligheter för närvaro och inläring av olika slag. De ansåg även att det skulle vara viktigt att få informationen om socialpedagogiska hästverksamheten spriden till ställen som arbetar med barn och unga som är i riskzonen för att bli marginaliserade. En av deltagarna ansåg att socialpedagogiska hästverksamheten kan ge deltagaren en viss känsla av stolthet.

Till näst frågades om socialpedagogisk hästverksamhet kunde hjälpa deltagarnas egen målgrupp / kunder. Om man inte hade en sådan målgrupp kunde man svara om man anser att verksamheten kunde hjälpa en själv. De deltagare som arbetar med en viss målgrupp, ansåg att socialpedagogiska hästverksamheten kunde hjälpa deras målgrupp, åtminstone sådana personer med specialbehov. En av deltagarna ansåg att man bra kunde integrera socialpedagogisk hästverksamhet i dagverksamheten för personer med utvecklingsstörning och/eller autism p.g.a. stallets konkreta, tydliga och strukturerade arbetsuppgifter samt känslan av att vara behövd och viktig för någon. Deltagarna ansåg att verksamheten är passande för barn och kunde fungera som en stödfunktion i inläringen. De som svarade om verksamheten kunde hjälpa en själv, ansåg att verksamheten säkert kunde hjälpa på något vis, som t.ex. förstärka självförtroendet och lära sig att vara mer bestämd.

Deltagarna upplevde hästens användbarhet i pedagogiska syften som en utmärkt möjlighet, på grund av t.ex. hästens sätt att lyssna och spegla människans känslor och humör, att du inte kan styra den mot dess egen vilja och att människan måste lära sig att vara ”ett steg före”, d.v.s. observera sin omgivning för t.ex. föremål som är skrämmande för hästen. En del deltagare ansåg hästen som ett lugnande djur, som dock kräver mycket tålamod och förståelse av människan. Det påpekades även att verksamheten inte är passande för alla, men jag fick ingen förklaring på varför det ansågs på detta vis. En av deltagarna var dock inte säker om hur man skulle få en sådan målgrupp som inte har något hästintresse, att bli motiverad av hästverksamhet.

När deltagarna kom i kontakt med hästen beskrev de sina känslor som nervositet, som efteråt förvandlades till glädje, lugn, harmoni, tillfredsställelse, respekt, ömsesidighet, närhet, värme och en känsla av att bli sedd och accepterad.

I övriga tankar beskrevs verksamheten som en spännande och underbar idé, som förhoppningsvis skulle få mera spridning, då det kunde vara nödvändigt för många. Deltagarna ansåg att själva dagen var en trevlig och lärorik upplevelse, ämnet var intressant och att de lärde sig om hur man kan använda hästen och stallmiljön som t.ex. stöd i både inlärningsverksamhet och gruppsamhörighet.

I pilotgruppens utvärdering fanns det en ytterligare fråga om vad deltagarna ansåg om själva pilotdagens upplägg och innehåll. Deltagarna ansåg att pilotdagen var informativ och de lärde sig mycket. Upplägget på pilotdagen ansågs bra, d.v.s. först presentation av teorin, sedan praktisk handling och till sist utvärdering. Fördelningen av mängden teori och praktik ansågs passlig. Deltagarna uppskattade den praktiska delen då de själv fick prova på övningarna och komma i kontakt med hästen, dock önskades mer hästhantering. Det kom även som förslag att presentera teorin samtidigt med den praktiska delen.

6.2 Egen utvärdering

I detta kapitel kommer jag att framföra min egen utvärdering av planeringsfasen, konceptets upplägg och genomförandet.

I kontaktandet av målgruppen för både pilotdagen och den egentliga bekantningsdagen insåg jag att ett allmänt meddelande t.ex. på Facebook inte var det effektivaste sättet att väcka målgruppens intresse. Istället för allmänna meddelanden, skickade jag personliga mail åt personer som hörde till målgruppen, vilket fungerade bättre. Som förbättringsförslag kunde jag ha skickat ett påminnelsemail åt deltagarna om pilotdagen/bekantningsdagen, för att undvika att någon av deltagarna glömt datumet, vilket hände under den egentliga bekantningsdagen.

Jag anser att upplägget d.v.s. teoridel – praktisk del – utvärdering, var fungerande. Arbetsfördelningen mellan mig och Annika fungerade bra, speciellt efter förändringarna vi gjorde till själva bekantningsdagen, då Annika tog en större roll vid hästhanteringsdelen. Vi arbetade bra tillsammans och kunde stöda varandra under utförandet t.ex. i form av inflikningar av information och berättelser av verkliga händelser, dock under tystnadsplikt d.v.s. namn och/eller sådan information som kunde avslöja personens identitet fick inte nämnas. Som handledare anser jag att vi gav tillräckligt utrymme för deltagarna och uppmuntrade dem att prova på och utföra övningarna själv, dock inom säkerhetens ramar.

6.2.1 Teoridel

Teorin som presenterades innehöll den viktigaste basinformationen om socialpedagogisk hästverksamhet. Även om ämnet var väldigt brett fick vi presenterat den väsentliga baskunskapen om verksamheten. Vi ville undvika ”klassrumseffekten” genom att ha presentationen av teorin i stallmiljön. Detta kopplar till utomhuspedagogiken där inläringen kan ske med alla sinnen då man kommer ut ur den traditionella läromiljön (Koutny, 2005, s. 14). Jag anser att vi uppkom till detta mål genom att ha presentationen av teorin i sadelkammaren, där vi skapade en trevlig stämning med filter, ljus samt kex och dryck. Vi ansåg att den mysiga stämningen i stallet, med alla lukter och stallets ljud, gjorde upplevelsen bättre. Under teoridelen berättade vi om stallets regler, då stallverksamhet har olika säkerhetsrisker som måste tas i beaktande (Eriksson & Persson, 2012, s. 26). Dessa regler följdes bra under den egentliga bekantningsdagen. Under pilotdagen följdes reglerna bra, bortsett från arbetsfördelningen mellan mig och Annika, då jag hade ansvaret över hästhanteringen. Det framkom en oväntad risksituation där jag inte hade full kontroll över hästen Tara, vilket även var orsaken till att ansvaret över hästhanteringen flyttades till Annika på den egentliga bekantningsdagen. Målet var att hålla teoridelen möjligast kort, så att tyngdpunkten av dagen kunde läggas på den praktiska delen, vilket är något som jag anser att vi lyckades med. Teorin täckte de områden och övningar som vi gjorde under den praktiska delen, så att alla övningar som gjordes kunde kopplas till teorin, så att praktiken och teorin ”flätades ihop” (Behrens, 2015, s. 13).

6.2.2 Praktisk del

I den praktiska delen var övningarna kopplade till teorin och målet var att ha så många övningar som möjligt under dagen. Socialpedagogisk hästverksamhet kan inte förenklas som en verksamhet med specifika aktiviteter och handlingar, utan det kan användas på flera olika sätt för att nå flera olika mål (Orava, 2010, s. 6). Vi ville lägga tyngdpunkten av dagens program på den praktiska delen, då kunskapen inte enbart kommer genom lärare och böcker, utan från egen aktivitet och egna handlingar. Den praktiska handlingen är nödvändig för att kunna internalisera och verkligen förstå den teoretiska kunskapen. (Behrens, 2015, s. 13)

I den första delen, *presentation av stallet och hästarna*, presenterades stallets utrymmen och själva hästarna. I början diskuterades hur stallarbetet, stallmiljön och hästarna bidrar till en känsla av meningsfullhet och gemenskap (Mohlin, 2011, s. 8). Jag anser att känslan av gemenskap varade under hela dagen, då deltagarna på pilotdagen och särskilt på själva bekantningsdagen fick göra övningarna tillsammans. Jag anser att orsaken varför

gemenskapskänslan var större under själva bekantningsdagen var p.g.a. att övningarna planerades om, så att alla deltagare kunde vara närvarande i alla övningar samt att deltagarna på bekantningsdagen var aktivare än deltagarna på pilotdagen.

I delen *utfodring samt städning av stallet*, var pilotgruppen inte lika aktiv att utföra uppgifterna som deltagarna på bekantningsdagen var. På grund av att pilotgruppen inte utförde övningen: städning av stallet, fick de inte uppleva den fysiska aspekten av stallarbetet, vilket var ett av målen med övningen. Dock diskuterades det fysiska påverkan av stallarbetet, vilket kan användas för att förbättra eller upprätthålla ens fysiska kondition (Orava, 2010, s. 58). Som ändringsförslag skulle vi ha kunna prova på att ha städning av stallet som den sista praktiska delen, efter hästhanteringsdelen. I stallarbetet fungerar hästen som den motiverande källan, då man vet att hästen behöver en för att må bra (Windell, 2013, s. 39). Kanske deltagarna skulle ha varit mer motiverade att städa stallet efter att de kommit i kontakt med hästen.

Nästa del var *skötsel av hästen*, där deltagarna fick komma i kontakt med hästen. Både jag och Annika lade märke till förändringen som hände i båda grupperna då vi förflyttade oss från teoridelen till den praktiska delen. Under teoridelen var atmosfären mer allvarlig och spänd, men då deltagarna kom i kontakt med hästen blev stämningen direkt lugnare, mer avslappnad och deltagarna blev gladare och mer aktiva. Av deltagarna fick de frivilliga rykta hästen. Här diskuterades hästens naturliga känslighet för känslor, d.v.s. hästens förmåga att ”läsa av” och spegla människans känslor, samt hur handledaren kan använda denna förmåga för att veta vad kunden egentligen känner. (Mattila-Rautiainen, 2011, s. 362) I denna del diskuterades även hästens förmåga att väcka känslor och hur det kan vara lättare för människor att tala med djuren än med andra människor (Pitkänen, 2008, s. 13). I denna övning ville vi att deltagarna får komma i fysisk kontakt med hästen och känna dennes värme, då det aktiverar utsöndringen av oxytocinet (Mohlin, 2011, s. 28). Utsöndringen av oxytocinet och känslan av lugn som det hämtar med sig, lindrar psykiska och fysiska reaktioner på stress, sänker blodtrycket och ger en chans till återhämtning (Mohlin, 2011, ss. 6-7). Vi ville möjliggöra deltagarna en känsloupplevelse, vilket i sig förstärker minnet och kunskaperna kring ett fenomen (Koutny, 2005, s. 14).

Vi höll *Avslappningsövningen*, åt pilotgruppen, men inte åt deltagarna på den egentliga bekantningsdagen, vilket jag anser var ett bra beslut. Avslappningsövningen fungerade bra på barnet som var med i pilotgruppen, dock ansåg vi att stallet och hästens närvaro och den fysiska kontakten med hästen gav en tillräckligt bra syn på hästens lugnande effekt i

samband med att vi diskuterade avslappningsövningen. På detta vis kunde vi lägga mera tid på själva hästhanterings- delen under själva bekantningsdagen.

Under delen *hästhantering*, fick deltagarna som uppgift att leda hästen på ridplanen, samt göra övningar t.ex. att få hästen att svänga, backa eller stanna. De frivilliga från pilotgruppen fick var sin tur att leda hästen på ridplanen och resten av gruppen stod utanför och såg på. Som tidigare nämnts ändrade vi på konceptet till själva bekantningsdagen, så att resten av gruppen fick komma med på ridplanen. På detta vis hade resten av gruppen lättare att följa med övningen och diskussionen kring den, vilket jag anser som en bra lösning. För att vi inte höll avslappningsövningen på den egentliga bekantningsdagen, kunde vi lägga till mer och svårare övningar till hästhanteringsdelen. Jag anser att det var bra, eftersom övningarna för pilotgruppen var ganska enkla. I svårare övningar fick deltagarna öva mera på sin tydlighet, sitt tålamod och på problemlösning. Självförtroendet och kreativiteten ökar även vid problemlösning då deltagaren själv får prova sig fram och hitta lösningar (Koutny, 2005, s. 15). Min och Annikas roll som handledare fungerade bra, även i de svårare övningarna. Vi uppmuntrade och gav utrymme åt deltagarna att prova sig fram själv, men hjälpte vid behov. Gemenskapskänslan var bra under hästhanteringsdelen då resten av gruppen fick följa med på nära håll och även fungera som stöd åt personen som utförde övningen.

6.2.3 Utvärdering

Efter den praktiska delen gick vi tillbaka till sadelkammaren för utvärdering av dagen och upplevelsen. Jag anser att utvärderingsblanketterna var ett fungerande sätt att samla information, för att sedan kunna framföra utvärderingen i examensarbetet. Frågorna i utvärderingsblanketten kunde ha varit fler och kunde även ha gått noggrannare in på varje del av dagen för att få en mer exakt kartläggning på vilka åsikter och känslor som väcktes under de olika delarna. Det skulle även ha varit intressant att ta reda på hurdana fördomar deltagarna hade om socialpedagogisk hästverksamhet, för att senare kunna jämföra dem med åsikterna som väcktes efter deltagandet i bekantningsdagen.

7 Slutdiskussion

Jag är väldigt tacksam över att jag kunnat göra examensarbetet i samarbete med Annika Kontturi-Salmi, då jag fått möjligheten att skapa ett koncept där socialpedagogiska hästverksamheten kunde presenteras i stallmiljön. Att hålla en bekantningsdag där deltagarna fick komma i kontakt med hästen och stallmiljön, anser jag att gav en starkare effekt på inläringen och förståelsen för själva verksamheten, än vad t.ex. en vanlig föreläsning skulle ha gett. Samarbetet mellan mig och Annika fungerade väldigt bra och vi kunde stöda varandra och dela med oss idéer och insikter som sedan användes i konceptet. Under hela examensarbetsprocessen har vi reflekterat kring våra beslut och tankar, vilket för oss gav en djupare förståelse för hela processen. Jag vill även tacka Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry., för att ha fått översätta deras hemsidor till svenska, vilket jag hoppas att kommer att tas i bruk i närmaste framtiden.

Syftet med examensarbetet är att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet, så att användningen av verksamheten kunde öka. Jag anser att genom detta examensarbete har jag kunnat påverka den svenskspråkiga kunskapens spridning av socialpedagogisk hästverksamhet, samt skapa kontakter mellan Sagobackens stall och de olika deltagarna. Jag är nöjd över att konceptet för att sprida kunskapen ändrades från broschyr till bekantningsdag, för jag anser att en broschyr inte kan erbjuda samma effekter som en sinnesstimulerande bekantningsdag kan. Som en person som har varit med hästar i nästan hela sitt liv, har jag lätt att förstå den helande växelverkan mellan häst och människa. Men en person som inte varit med hästar kan ha svårt att begripa ämnet, hur det känns att vara i närheten av hästar och vilka helande möjligheter hästen och stallmiljön erbjuder för en människa.

Under bekantningsdagen presenterades de mångfasetterade möjligheterna som verksamheten erbjuder. Utgående från utvärderingen vi fick av både pilotdagens och bekantningsdagens deltagare, kan jag påstå att deltagarna har lärt sig något nytt och fått insikter om hur man kunde använda sig av socialpedagogisk hästverksamhet för olika målgrupper. Jag anser att personer som hade tidigare erfarenhet av hästar, hade lättare att komma i kontakt med hästen och få förståelse för hästens påverkan i pedagogiska syften. Det var intressant att se hur även personer som inte hade tidigare erfarenhet av hästar fick en förståelse för hästens påverkan på människan, hur hästen kunde användas som de egna känslornas spegel och vad hästen och stallmiljön kunde lära. Jag anser att detta inte kunde ha uppnåtts om konceptet för spridning av kunskap skulle ha varit i form av en broschyr.

Jag anser att jag delvis har uppnått målet för examensarbetet. Ett av målen var skapa ett koncept för att sprida kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet och visa de mångfasetterade möjligheterna som verksamheten erbjuder. Det andra målet var att skapa kontakter mellan stallet och de olika aktörerna som kunde använda sig av verksamheten. Jag anser att själva bekantningsdagen och dennes uppbyggnad har gett möjligheten för inläring, förståelse och känslor. Jag påstår att deltagarna har lärt sig något nytt som de kan använda sig av i framtiden. Som förbättringsförslag kunde bekantningsdagen starkare ha kunnat fungera som en plats för kontaktskapande mellan stallet och de olika deltagarna. Under bekantningsdagen delades visitkort och information om stallet ut, men det skapades inga konkreta idéer och/eller överenskommelser om samarbete under dagen. Dock har en av deltagarna tagit kontakt med Annika efteråt. Under examensarbetsprocessen skulle de ha varit bra om jag hade skrivit ner vad som gjordes under varje dag, t.ex. i form av en dagbok, för att lättare kunna kolla upp vilka tankar och idéer som uppstått under processens gång.

Jag hoppas på att de kontakter som stallet Sagobacken fick under pilotdagen och själva bekantningsdagen kommer att användas i fortsättningen, i någon form av samarbete. Det skulle även vara intressant att utveckla konceptet och kunna ordna fler bekantningsdagar på stallet Sagobacken och även på andra ställen, då konceptet är simpelt och går att formas så att det kan användas på alla stall som ordnar socialpedagogisk hästverksamhet. Konceptet kunde t.ex. utföras i en större grupp, med fler hästar och fler handledare. Bekantningsdagen kunde vara en hel dag, t.ex. i form av ett dagsläger, för att kunna fördjupa sig i olika områden och övningar som används i socialpedagogisk hästverksamhet.

Källförteckning

- Alhanen, K. (2013). *John Deweyns kokemusfilosofia*. Helsinki: Gadeamus.
- Behrens, E. (2015). Learning by doing eller learning by reflective experience? Umeå. Hämtat från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:897995/FULLTEXT01.pdf>
- Cederlund, C., & Berglund, S.-A. (2014). *Socialpedagogik*. Stockholm: Liber AB.
- Ekstedt, F., & Kristiansson, M. (2008). *Upplevelsebaserat lärande eller traditionell katederundervisning*. Hämtat från Göteborgs universitet: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/19995/1/gupea_2077_19995_1.pdf
- Eriksson, E., & Persson, J. (2012). *Hästen bär oss och den vagnar oss*. Hämtat från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:586042/FULLTEXT02.pdf>
- Hessler, K., & Lundqvist, K. (2008). *Lärande och lärarmiljöer i "I Ur och Skur"*. Hämtat från Mälardalens högskola: <http://mdh.diva-portal.org/smash/get/diva2:121343/FULLTEXT01.pdf>
- Jensen, M. (2011). *Den fria tidens lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Koutny, M. (den 7 6 2005). *Vad minns elever och varför?* Hämtat från Linköpings universitet: <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:20361/FULLTEXT01.pdf>
- Madsen, B. (2001). *Socialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur.
- Marton, F., Dahlgren, L. O., Svensson, L., & Säljö, R. (1999). *Inläring och omvärldsuppfattning*. Stockholm: Prisma.
- Mattila-Rautiainen, S. (2011). *Ratsastusterapia*. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Mohlin, E. (2011). Hästen som hälsofrämjande faktor. Hämtat från <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1975566&fileId=1975568>
- Ohlsson, A. (2015). *Utomhuspedagogik*. Stockholm: Gothia fortbildning AB.
- Orava, J. (12 2010). Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan päämäärät ja toteutus. Itä-suomen yliopisto. Hämtat från http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20110185/urn_nbn_fi_uef-20110185.pdf
- Pitkänen, A.-K. (2008). *Hevosvoimia*. Helsinki: Kirjapaja.
- Rodvik, J. (2016). *Det går bra nu, jag har hittat en mening med livet igen*. Hämtat från Digitala Vetenskapliga Arkivet: <http://hv.diva-portal.org/smash/get/diva2:948408/FULLTEXT01.pdf>
- Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry. (2015). *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta*. Hämtat från Hevostoiminta: <http://www.hevostoiminta.net/>
- Szczepanski, A. (2007). Uterummet-ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer. i L. O. Dahlgren, S. Sjölander, J. P. Strid, & A. Szczepanski, *Utomhuspedagogik som kunskapskälla* (ss. 9-37). Studentlitteratur.

- Wallberg, V., & Enderhag, J. (9 2005). *Utomhuspedagogik i skolan*. Hämtat från Digitala vetenskapliga arkivet: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:215747/FULLTEXT01.pdf>
- Vilkka, H., & Airaksinen, T. (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Windell, B. (2013). Socialpedagogisk hästverksamhet. Hämtat från <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63151/BIANCA%20WINDELL%20EXAMENSARBETE.pdf?sequence=1>

Översättning av nätsidorna

1. ETUSIVU / FRAMSIDA

Hevostoiminta.net Socialpedagogisk hästverksamhet

Välkommen till socialpedagogiska hästverksamhetens webbsida!

VAD?

Socialpedagogiska hästverksamhetens syfte är att förebygga marginalisering samt stöda välmående och social tillväxt. Effekten bildas genom växelverkan, upplevelse och deltagande.

VAR?

Handledare som gått fortbildningen för socialpedagogisk hästverksamhet finns runt om i hela landet. Från "SPHV-handledare" -sidan hittas både en karta och de registrerade handledarnas kontaktuppgifter.

HUR?

Utgångspunkten är växelverkan mellan häst och människa, samt stallmiljön, där verksamheten utförs. Verksamheten bildas enligt handledarens utbildningsbakgrund, vilket avgör hur och med hurdana målgrupper hen arbetar med.

Enligt Green Care -verksamhetens principer är hästverksamhet professionellt, ansvarsfullt och målinriktat.

2. SOSIAALIPEDAGOGINEN HEVOSTOIMINTA / SOCIALPEDAGOGISK HÄSTVERKSAMHET

Socialpedagogisk hästverksamhet

Sociala rehabiliteringens förebyggande och helande metod, i förebyggandet av marginalisering.

Socialpedagogiska hästverksamhetens syfte är att förebygga marginalisering samt stöda välmående och social tillväxt. Utgångspunkten är växelverkan mellan häst och människa, samt stallmiljön, där verksamheten utförs.

Verksamhetens baselementer kommer från socialpedagogikens teori, d.v.s. gemenskap, upplevelse, funktionsmässighet och dialog (äka bemötande). Socialpedagogiska hästverksamheten baserar sig på inläring och uppfattning av saker genom individens egna erfarenheter/upplevelser.

Tillsammans med hästen utförs gemenskapligt, omfattande och delaktiggörande verksamhet. Med hjälp av hästen stävar verksamheten att synliggöra de saker som påverkar individens välmående, som t.ex. renhet, hälsosam näring, regelbundna måltider, lämplig motion och tillräcklig vila.

Gemenskaplighet: växelverkan, delaktighet

Upplevelse: Erfarenheter och delning av dem. Delar från äventyrs- och upplevelsepedagogik.

Funktionsmässighet: samarbete, deltagande, ansvarstagande.

3. ESIMERKKEJÄ TOIMINNASTA / EXEMPEL PÅ VERKSAMHETEN

Socialpedagogisk hästverksamhet öppnar dörrar till delaktighet

Det är alltså:

Rehabiliterande hästverksamhet med barn och unga

- ingripande av elever med specialbehov (t.ex. stöd av självkontroll och självkänsla, sociala färdigheter och färdigheter att fungera i grupp)
- klubbverksamhet
- hobbyverksamhet som social rehabilitering
- ungas stödpersonsverksamhet

Upprätthållning av funktionsförmåga och uppfriskande verksamhet och för äldre

- Stallbesök
- Hästarnas besök till t.ex. anstalter

Rehabiliterande arbetsverksamhet

- Stallmiljön erbjuder en ypperlig plats för framgång och behärskning av vardagen

Integration

- Hästen fungerar som en ypperlig bro mellan olika kulturer
- Hästen accepterar och förstår
- Klara uppgifter
- En gemenskap att höras till
- Ett gemensamt språk, inläring av ord
- En plats att gå till

Hästen har en egen roll i verksamheten:

- Den är stor och väcker respekt
- Väcker sinnesbilder
- Ett socialt flockdjur
- Fungerar i rak växelverkan
- Lär gränser; hur nära man kan komma och hur man närmar sig, var får man röra och när

- Förkroppsligar indre processer och reagerar till saker vilka människor inte uppfattar; man kan inte ljuga åt en häst att "allting är bra"
- Säker och lugnande "gungstol"
- Känslig för omgivningen och fenomen
- Ökar självkunnandet (kunskap om sig själv)
- Verkställer utveckling av problemlösning; i stallet händer det dagligen saker som lär individen att agera i olika situationer.
- Förutsätter konsekventa och klara signaler
- Hjälper att både upprätthålla och dämpa dynamiskhet

4. YHDISTYS / FÖRENING

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry

Föreningens syfte är att:

- Utveckla socialpedagogiska hästverksamheten genom tät samarbete med utbildningens arrangörer.
- Främja samarbete mellan medlemmarna genom att möjliggöra regionala träffar och utbildningar.
- Öka kännedom för socialpedagogisk hästverksamhet genom att medverka i olika nätverk (bl.a. Horses in Education and Therapy International, Finlands Ryttarförbundets Valfärdstall klassifikation, Välmående från hästar-arbetsgrupp, Green Care Finland osv.) och delta i mässor som föreningen prioriterar (år 2015 Green Care – seminarie och Mental hälsa-mässan).

För att verkställa föreningens syften, följer föreningen branschens utveckling och utbildning, gör initiativ och föredrag samt ger uttalande.

Föreningen tar emot donationer för att utveckla socialpedagogiska hästverksamheten i Finland (kontonummer: FI1217453000034274).

5. HALLITUS JA YHTEYSHENKILÖT / STYRELSE OCH KONTAKTPERSONER

Föreningens styrelse och tjänstemän

Ordförande (Puheenjohtaja)

Vice-ordförande (Varapuheenjohtaja)

Regionverksamhetens stödperson (Aluetoiminnan tukihenkilö)

Styrelsemedlemmar (Hallituksen jäsenet)

Övrig styrelsemedlem (Hallituksen varajäsen)

Informationsansvarig (Tiedotusvastaava)

Medlemssekreterare (Jäsensihteeri)

Ekonomiansvarig (Rahastonhoitaja)

Verksamhetsgranskare (Toiminnantarkastaja)

6. KOULUTUS / UTBILDNING

Socialpedagogisk hästverksamhet i förebyggande av marginalisering och social rehabilitering – yrkesinriktad fortbildning (25 sp)

Nästa utbildning arrangeras i början av året 2017 som samarbete mellan Östra Finlands universitets Utbildnings- och utvecklingstjänst Aducate och Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry. Specifikare sök-information mm. Hittas från sidan www.aducate.fi > koulutuskalenteri

Utbildningens innehåll:

- Socialpedagogikens teori
- Socialpedagogiskt tänkande och professionalitet
- Socialpedagogisk hästverksamhet som en form av specialridning
- Social rehabilitering och hästverksamhet
- Tillämpande av kundarbete och verksamheten
- Tillämpande av socialpedagogiska hästverksamheten

För vem?

Arbetande yrkesmänniskor som verkar i social-, och hälso- och pedagogiska områden (läraren, hälsovårdaren, socialarbetaren, ungdomsarbetaren), ridterapeuter, ridlärare och -handledare.

Längd, omfattning, uppbyggnad

Februari 2017 – December 2017
25 sp

Utbildningen består av 12 närstudiedagar, nätstudier, självständigt distansarbete, övningar samt en utvecklingsuppgift. Som stöd till närstudierna används moodle-inlärningsmiljön. Utbildningen innehåller också studiebesök.

Pris, deltagarantal

Skattefri 1750 €, moms 24%, helhetspriset 2170 €. Priset innehåller undervisningen, undervisningsmaterialet och handledning. Studeranden svarar själv för kursdagarnas resor, bosättning och måltider. Utbildningen tar in 21 studeranden.

Kontaktuppgifter

Östra Finlands universitets Utbildnings- och utvecklingstjänst Aducate,
planerare Seija Okulov
tfn. 040 355 3920
seija.okulov@uef.fi

Socialpedagogisk hästverksamhet i förebyggande av marginalisering och social rehabilitering

Fortbildning, 25 sp (16sv)

Socialpedagogisk hästverksamhet är huvudsakligen riktad för barn och unga. Till verksamheten hör all arbete som görs på stallet, t.ex. ryktning av hästen, utfodring, ledning, ridning och körning.

Socialpedagogiska hästverksamhetens mål är att hjälpa sådana människor som är i riskzonen för att bli marginaliserade, eller sådana som redan marginaliserats från vardagslivet.

Hästens välmående är all verksamhetens mittpunkt. Genom det strävar man att visa unga viktigheten av sådana saker som den egna välmåendet påverkas av. Dessa saker är renhet, hälsosam näring, regelbundna måltider, passlig motion och tillräcklig vila. Med hästen övas också interaktionskunskaper. Socialpedagogiska hästverksamheten baserar sig på barnets eller den ungas erfarenheter som kommer från ens egna handlingar. De andra människorna i stallet och den vuxna handledaren har en viktig roll i hästverksamheten.

Utbildning för yrkesmänniskor (koulutusta ammattilaisille)

Ypäjän hevosopisto, Turun yliopistos utbildnings- och utvecklingscenter Brahea och Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ordnar utbildning som är riktad för yrkesmänniskor som verkar i social-, och hälso- och pedagogiska områden, och har mycket erfarenhet av hästar. Utbildningen ger inte egentliga behörigheten, men den ökar på färdigheterna för att arbeta med barn och unga i behov av socialt stöd.

De som gått utbildningen har grundat föreningen Sosiaalipedagoginen

Hevostoimintayhdistys ry. vilkets mål är att förebygga socialpedagogiska verksamhetens spridning i Finland, samt utveckling av innehållet. Socialpedagogisk hästverksamhet är huvudsakligen riktad för barn och unga. Till verksamheten hör all arbete som görs på stallet, t.ex. ryktning av hästen, utfodring, ledning, ridning och körning. Socialpedagogiska hästverksamhetens mål är att hjälpa sådana människor som är i riskzonen för att bli marginaliserade, eller sådana som redan marginaliserats från vardagslivet.

Längd och omfattning

Studierna verkställs i perioder under 11 månaders tid, med 7 stycken två dagars närstudier på Ypäjän Hevosopisto, d.v.s. tillsammans 14 närstudiedagar.

Utbildningens omfattning är 25 studiepoäng, vilket motsvarar 16 studieveckor.

Kostnader

Kursavgiften, 1850€, innehåller undervisningen, handledningen samt undervisningsmaterialet som delas ut på kursen. Kursavgiften innehåller inte måltider, bosättning eller eventuella resekostnader. Mot tilläggsavgift har studeranden möjlighet att boka boende samt måltider från Hevosopisto.

7. JÄSENEKSI / BLI MEDLEM

Välkommen till vår förening!

En person som accepterar föreningens syfte och regler kan antas som medlem till föreningen. Personer som avlagt den socialpedagogisk hästverksamhet –utbildningen som föreningen godkänt, kan få titeln socialpedagogisk hästverksamhetshandledare (registrerad).

- Med den förmånliga medlemsavgiften (år 2017 är medlemsavgiften 35€, föreningen har ingen anslutningsavgift) får du rätten att använda titeln och lägga dina kontaktuppgifter på föreningens nätsidor, om du har avlagt den socialpedagogiska hästverksamhet –utbildningen som föreningen godkänt.
- Som medlem får du delta i föreningens evenemang (bl.a. regionala träffar).
- Som medlem får du information om verksamhetens utveckling (du "hänger med" i vad som sker).
- Du kommer med i den egna Facebook-gruppen för föreningens medlemmar.(via medlemssekreteraren)

Så här ansöker du om medlemskap:

1. Kopiera, fyll i "ansökan" här nedan och skicka den via mail åt medlemssekreteraren
merja.komulainen (at) netti.fi

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry.:s medlemsansökan

Namn

Företagets namn och hemsida

Adress

E-mail

Berätta om dina utbildningar och din arbetserfarenhet.

Berätta om din hästbakgrund och varför du är intresserad av socialpedagogisk hästverksamhet.

Har du avlagt socialpedagogisk hästverksamhet –utbildningen? Skicka medlemssekreteraren en kopia av betyget du fick från utbildningen samt utbildningens innehåll och omfattning.

Får det publiceras i föreningens medlemmars nyhetsbrev att du anslutit till föreningen? __ Ja __ Nej. (Om du svarade ja: vad vill du berätta om dig själv och vilka förväntningar har du av föreningen?)

2. När du fått informationen av medlemssekreteraren att föreningen har godkänt dig som medlem, betala föreningens medlemsavgift:

Medlemsavgift (2017) 35€
 Kontonummer FI12 174530 000342 74
 Referens 1009

De som avlagt den socialpedagogisk hästverksamhet –utbildningen som föreningen godkänt, får sina kontaktuppgifter på föreningens hemsida.

Om du avlagt den socialpedagogisk hästverksamhet –utbildningen men dina kontaktuppgifter inte syns på hemsidan, skicka en skannad kopia av betyget till medlemssekreteraren.

merja.komulainen (at) netti.fi samt denna information:

1. Namn
2. Adress (så det kan visas på kartan)
3. Utbildning och yrke
4. Ort
5. Målgrupp
6. Företagets namn och hemsida

Kontonummer: FI12 174530 000342 74

8. SOSIAALIPEDAGOGINEN HEVOSTOIMINTAOHJAAJA (SPTH) NIMIKE / SOCIALPEDAGOGISK HÄSTVERKSAMHETSHANDLEDARE (SPTH) TITEL

Hur kan du få socialpedagogisk hästverksamhetshandledare (SPTH) titeln?

I juli 2016 har föreningens styrelse beslutit om ett tillvägagångssätt, där i rubriken benämnda titeln kan beviljas åt verkande medlemmar. Tjänster med benämningen socialpedagogisk hästverksamhet säljs rätt vilt som en del av hästtjänster. Alla de som erbjuder tjänsten har inte sakkunnighet av socialpedagogik, och detta kan vara vilseledande för kunderna. Genom att benämna titeln strävar Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry att försäkra högklassigt och bevakat socialpedagogisk hästverksamhet åt kunderna. Titeln lyfter fram de yrkesmänniskor, som har tillräcklig baskunskap för verksamheten och har avlagt fortbildningen.

Huvudprincipen är att personen som använder titeln måste vara BÅDE föreningsmedlem OCH har sitt namn framme på föreningens hemsida. Enligt föreningens regler kan vem som helst bli medlem, men föreningen marknadsför och lyfter fram endast de personer vars bakgrundsinformation möjliggör detta.

Titeln socialpedagogisk hästverksamhetshandledare (SPTH) får användas av

- A) De föreningsmedlemmar som styrelsen har beviljat medlemskap åt före 1.1.2016, och vars information hittas på föreningens nätsidor.

- I samband med beviljning av medlemskap är utbildningsförutsättningarna, som är ett villkor för att bli medlem, granskade och den skall vara i enhet med utbildnings- och tjänsteklasserna som nämns i PRS registreringsbeslut.

B) Personer som ansöker/har ansökt för medlemskap efter 1.1.2016:
Föreningens styrelse gör beslutet av medlemskap på så sätt som det står i föreningens giltiga regler.

- I samband med beviljning av medlemskap granskas att personen uppfyller de krav som förutsätts, d.v.s. utbildningsbakgrund samt socialpedagogikens teoristudier (minst 10 sp). Kunskapen om socialpedagogik kan ha anskaffats från socialpedagogisk hästverksamhets fortbildning eller från andra socialpedagogiska studier i en examen eller enskilda studier; helhetsantalet skall vara det över nämnda 10 sp.

- I detta skede kan styrelsen överväga att godkänna socialpedagogisk kunskap från praktiska arbeten (t.ex. lärouppgifter), så länge som det täcker den mängd kunskap det behövs.

C) Möjliga specialfall och anpassning i beviljande av titeln:

- Kunskap som anskaffats från utlandet kan tas i beaktande i beviljandet av titeln. Annan kunskap, studier eller praktiskt kunnande, som inte är anskaffat i Finland bör alltid granskas skilt i varje enskilt fall och medlemsbeslutet görs av föreningens styrelse. Medlemskapets/titelns ansökare bör ge tillräcklig information för bearbetningen. Vid behov används, som tillägg för nödvändiga socialpedagogikens 10 sp, också samma kriterier som i fortbildningen: basutbildning skall vara minst en examen, 3 års arbetserfarenhet och tillräcklig hästkunskap. Ilmajokis utbildning anses numera tillräcklig som 10 studiepoängs socialpedagogiska teoristudier.

9. LINKKEJÄ, PROJEKTITÖITÄ JA VERKOSTOJA / LÄNKAR, PROJEKTARBETEN OCH NÄTVERK

Länklista

Föreningen svarar inte för länkarnas funktionalitet eller innehåll

Videon av verksamheten

Föreningar och samarbetspartners

Organisationer i världen

Nätsidor angående hästverksamhet hos oss och på andra ställen

10. PROJEKTITÖITÄ / PROJEKTARBETEN

Projektarbeten

På denna sida hittar du projektarbeten av de som avlagt socialpedagogisk hästverksamhet fortbildningen.

Föreningen svarar inte för eventuella sakfel i projektarbeten. Varje skribent svarar själv för sitt arbete och dess spridning. Klicka på projektarbetets namn för att få den att öppna.

11. SPHT-OHJAAJIA / HANDLEDARE

Handledare inom socialpedagogiska hästverksamheten

Handledarlistan uppdaterad den 15.9.2017

Från denna sida hittar du de föreningens medlemmar som har avlagt den socialpedagogiska hästverksamhet –utbildningen som föreningen godkänt.

Föreningen svarar inte för kontaktuppgifterna eller länkarnas funktionalitet.

Teoridel: Socialpedagogisk hästverksamhet

Vad är socialpedagogik?

Socialpedagogik handlar om en persons sociala utveckling och integration till samhället. Socialpedagogens uppgift är då att hjälpa marginaliserade barn, ungdomar och vuxna att hitta sin egen väg till samhällets gemenskap, genom kontakten av andra medmänniskor och omgivningen. (Cederlund & Berglund, 2014)

Vad är socialpedagogisk hästverksamhet?

Socialpedagogisk hästverksamhetens syfte är att förebygga marginalisering samt stöda välmående och social tillväxt. Utgångspunkten för verksamheten är växelverkan mellan häst och människa, samt stallmiljön där verksamheten utförs.

Verksamhetens baselementer kommer från socialpedagogikens teorier, d.v.s. gemenskap, upplevelse, funktionalitet och dialog (äkta bemötande). Verksamheten baserar sig på inläring och uppfattning av saker genom individens egna upplevelser och erfarenheter.

(Hevostointenta.net)

- Har en terapeutisk effekt men är inte terapi

Olika exempel på verksamhetsformer

Verksamheten består av alla de saker som kan göras på stallet, t.ex. ryktning av hästen, städning i stallet, utfodring, ledning, ridning, körning mm.

Målgrupper:

Rehabiliterande hästverksamhet med barn och unga

- ingripande av elever med specialbehov (t.ex. stöd av självkontroll och självkänsla, sociala färdigheter och färdigheter att fungera i grupp)
- klubbverksamhet
- hobbyverksamhet som social rehabilitering
- ungas stödpersonsverksamhet

Upprätthållning av funktionsförmåga och uppfriskande verksamhet och för äldre

- Stallbesök
- Hästarnas besök till olika anstalter

Rehabiliterande arbetsverksamhet

- Stallmiljön erbjuder en ypperlig plats för framgång och behärskning av vardagen
- Synliggöra saker som påverkar ens hälsa t.ex. regelbundna måltider, hygien, motion mm.

Integration

- Hästen fungerar som en ypperlig bro mellan olika kulturer
- Hästen accepterar och förstår
- Klara uppgifter
- Ett gemenskap att höras till
- Ett gemensamt språk, inläring av ord
- En plats att gå till

Källa: Hevostoiminta.net

Växelverkan mellan häst och människa

Helande och äkta växelverkan mellan häst och människa: relationen mellan människor är nästan alltid komplicerad och motstridig. Däremot ger djuret en möjlighet att uppleva äkta och enkla känslor, vilka inte innehåller rädsla för att bli avvisad eller missuppfattad. Vi vågar visa djuren såna känslor, som vi är rädda att andra människor ser som skrattretande eller meningslösa/onödiga. Växelverkan med djuren kan uppmuntra oss att uppnå en äkta kontakt till våra egna känslor.

(Pitkänen, 2008)

Relationen mellan häst och människa är något unikt, en relation där man inte behöver vara osäker om man är tillräckligt bra för vänskap. Hästen är en källa för motivation, kärlek och glädje ger klienten en känsla av betydelsefullhet, vilket kan vara en avgörande sak med tanke på klientens hälsa och välmående (Iina Kela, 2017)

I en intervju (Forsling, 2001) berättar en flicka om sin relation till hästen:

”Pysen och jag kunde vara ensamma tillsammans och vi kunde vara tysta ihop det var bra. Mot människor vet man inte alltid hur man ska bete sig. Gör man rätt. Säger man rätt? Man måste vakta på sin tunga. Det behövde man inte med Pysen. Jag hade en kompis där uppe i stallet. Jag behövde inte hänga med de andra tjejerna om jag inte ville. Jag behövde inte ställa upp på deras sätt eller speciella jargong. Pysen gjorde så att jag kunde vara mig själv och vara för mig själv om jag ville. Och har

man någon att ta ansvar för fastnar man bara inte i sina egna tankar. *Man får tänka nya tankar*". (Forsling,2001)

De Amerikanska forskarna Alan Beck och Aron Katcher påstår att husdjur minskar social utfrysning, ångest, ensamhet och depression. Att arbeta med djur stöder människan till att klara sig i sociala situationer och utvecklar sociala färdigheter (Pitkänen, 2008). Sociala färdigheter hjälper människan att kunna fungera i växelverkan med andra inom samhället samt lära människan de normer, värderingar och beteende regler som råder i gemenskapen (Windell, 2013).

Hästen fungerar som en spegel

Hästens naturliga känslighet för känslor, ger möjligheten att använda hästen som egna känslors och beteendets spegel och tolk. I stallet kan man kontrollera och känna igen olika känslor genom att samordna hästens och kundens beteende. Kunden lär sig då att förstå sina egna känslor och sitt beteende genom hästens reaktioner (Mattila-Rautiainen, 2013).

P.g.a. att hästen är ett mycket ärligt djur, är det oftast så att när hästen betar sig dåligt är det människan som orsakar det och när människan betar sig rätt är hästen då samarbetsvillig, snäll och social. På det här viset märker kunden möjligheten att påverka hästen genom att ändra på sitt eget beteende (Mattila-Rautiainen,2011).

Putsningsbeteende

Hästarna visar kärlek och ömhet åt varandra samt bekanta människor genom att putsa varandra, vilket förekommer i form av t.ex. "skrapande" av varandra och lutande på varandra. (Levinson, 2011)

Putsningsbeteende kan användas som en metod för social interaktion mellan häst och människa. Ryktandet är ett sätt för människan att visa kärlek och ömhet åt hästen, på hästens språk. Det har en ömsesidig växelverkan som lugnar ner både hästen och människan samt beröring av djur sänker blodtrycket, frigör endorfiner och minskar stress. (Windell, 2013)

Hästens lugnande effekt - Oxytocin

Oxytocin, motsatsen till adrenalin, är en substans som finns hos alla däggdjur. Oxytocinets utsöndring sänker blodtrycket, minskar nivån på stresshormoner samt minskad smärtekänslighet. Sätt att utsöndra oxytocin är t.ex. lugnt beteende och social interaktion. När sociala interaktionen faller bort minskar aktiveringen av "lugn och ro systemet".

Upplevelsen av lugn lindrar psykiska och fysiska reaktioner på stress och ger en chans till återhämtning. Det har visat sig att substansen mycket lätt kan frigöra sig genom yttre

stimuli t.ex. beröring (Uvnäs-Moberg, 2000). ”Att vara tillsammans med någon som rör vid oss på ett behagligt sätt skapar inte enbart känslomässiga band till den personen utan vi får även njuta av oxytocinets positiva hälso- och antistresseffekter.” Beröring behöver inte vara fysiskt, utan kan också vara i form av t.ex. en varm blick, känslan av starks samhörighet eller grupp känsla. ”Uvnäs-Moberg (2000) liksom Manimalisrapporten (2009) tar upp djurets effekter för en frisättning av oxytocin. Beröring av djur kan ge samma frisättning som från människa till människa. Oxytocinet är även viktigt för relationen mellan djuret och människan. Kontakten med djuren kan ge lugn och ro och medverka till att stressnivån hålls nere.” (Mohlin, 2011)

Stallmiljön

Stallet är en ypperlig plats för att skapa känsla av gemenskap/tillhörighet. Kunden känner sig behövd då hen hjälper till i stallet och känslan av uppskattning kan också komma från hästarna.

”De blir en del av ett sammanhang när de får följa med till stallet med stallsysslor, träning av hästarna och sånt. De är liksom en del av något, vilket de kanske saknat” (Eriksson, 2012). Verksamheten utförs ofta som gruppverksamhet vilket skapar en social interaktion men andra människor. (Windell, 2013)

Stallmiljön i sig är speciell. Stallmiljön kännetecknas av:

ordning, struktur, gemenskap, tillhörighet, en plats där man är vara sig själv, ansvarstagande, ledarskap.

För att ta hand om en häst måste man ta mycket ansvar vilket i sig ökar på *självförtroendet*. ”Även en person som i vanliga fall inte är bestämd behöver lära sig att vara bestämd och tydlig.” (Mohlin, 2011) *Ansaret* som stallmiljön ger gör vardagen mer *meningsfull*. Det går inte att bara strunta i att dyka upp en dag, då blir hästen lidande. Det finns en stor känsla av meningsfullhet i att sköta hästen och i att ta ansaret.”(Mohlin, 2011)

Hästen fungerar som en motiverande källa och ofta är hästen är orsaken att människor stannar kvar i stallgemenskapen. Känslan när någon (hästen) väntar och behöver en, får personen att känna sig *betydelsefull* vilket kan vara en orsak till att orka vidare från dag till dag (Windell,2013).

Säkerhet

Handledarens roll – Det är viktigt att ledaren är professionell och har mycket erfarenhet av hästhantering. Verksamheten som görs tillsammans med hästar kan variera enligt handledarens yrke/kunskaper.

Hästen – Hästen är ett stort, icke förutsägbart djur och i hästhanteringen kan man skada sig om man inte är försiktig och följer säkerhetsåtgärderna. Det är handledarens uppgift att se till att säkerhetsåtgärder vidtas.

Utrustning – Både hästens och kundens utrustning måste vara hela och av bra kvalité för att minimera riskerna.

Allergi – Allergi kan vara en faktor som hindrar kunden att komma till stallet.

Verksamheten kan också hållas utomhus och medicinering kan användas för att minska allergiska reaktioner. Om t.ex. föräldrarna är allergiska, kan kunden använda skilda kläder på stallet.

(Erikkson, 2012)

Verksamheten och kunderna på stallet Sagobacken är försäkrade.

Utvärderingsblankett

Yrke: _____

Har du tidigare erfarenhet av hästar?

_____

Har du tidigare erfarenhet av socialpedagogisk hästverksamhet?

_____

Vilka möjligheter ser du i socialpedagogiska hästverksamheten?

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Kunde verksamheten hjälpa din målgrupp/ dina kunder?

_____
_____
_____

Som hurdan upplever du hästens användbarhet i pedagogiska och/eller terapeutiska syften?

_____
_____
_____

Powerpoint presentation

Socialpedagogisk hästverksamhet

Socialpedagogik

- Sociala utveckling
- Integration till samhället
- Genom kontakten av andra människor och omgivningen

Socialpedagogisk hästverksamhet

- Förebygga marginalisering
- Stöda välbefinnande och social tillväxt
- Växelverkan mellan häst och människa, stallmiljö
- Har en terapeutisk effekt men är inte terapi

Verksamhetsformer

- Rehabiliterande verksamhet med barn och unga
- Upprätt ållning av funktionsförmåga och upprättande verksamhet för äldre
- Rehabiliterande arbetsverksamhet
- Integration

Växelverkan mellan häst och människa

- Äkta känslor och ärlighet
- Minskar social utfrysning ångest, ensamhet och depression.

Hästen fungerar som en spegel

- Naturlig känslighet för känslor
- Samordna hästens och kundens känslor
- Påverka med sitt eget beteende

Putsningsbeteende

- Metod för social interaktion mellan häst och människa
- Visa ömhet på hästens språk
- Beröring sänker blodtrycket, frigör endorfiner, minskar stress

Hästens lungnande effekt

- Oxytocin – "lugn och ro systemet"
- Sänker blodtrycket, minskar stresshormoner, minskad smärtekänslighet
- Lungt beteende och social interaktion
- Utlöses genom beröring

Stallmiljö

- Gemenskap, känslan av uppskattning
- Ansvar, själv säkerhet
- Meningsfull vardag

Säkerhet

- Hästen är ett stort, icke förutsägbart djur
- Professionell handledare
- Bra utrustning
- Allergi

Visitkort

Annika Kontturi-Salmi

Sagobacken

akontturusalmi@gmail.com

045 157 3001

Raidistontie 41

21360 Lieto

